

HOOFDSTUK 31 EEN KLEURRIJK GEHEEL

- Dag 1 *Tot aan het eind van de aarde*
Handelingen 8 : 26 - 40
- Dag 2 *Schaduwverhaal*
Ga je mee?
- Dag 3 *Jezus, Heer van alle mensen*
Handelingen 10
- Dag 4 *Een kleurrijk geheel*
Lesboek p. 126 & 127
Werkboek p. 62 & 63

Algemene informatie

Dit groepsthema maakt deel uit van de serie lessen over de relatie van mijzelf tot de ander. We gaan na wat we hierover uit de Bijbel kunnen leren. Mensen zijn verschillend. Daarin kun je iets zien van de creativiteit en grootheid van de Schepper. We benaderen verschillen tussen mensen dus positief. Daarmee sluiten we aan bij de memoriseertekst van deze week.

Doelstellingen

Na afloop van dit hoofdstuk:

- weten de leerlingen dat God geen onderscheid maakt tussen mensen, maar dat Hij Zich het lot aantrekt van iedereen;
- dat God Zelf wilde dat het Evangelie niet beperkt zou blijven tot Israël, maar dat het tot aan de einde van de aarde bekend zou worden;
- weten de leerlingen dat God mensen heeft gemaakt met de bedoeling dat zij Zijn glorie en majesteit zouden weerspiegelen;
- weten de leerlingen wat de bijbelse boodschap in de praktijk van het alledaagse leven te betekenen heeft in de omgang tussen mensen.

Memoriseertekst

Nu begrijp ik pas goed dat God geen onderscheid maakt tussen mensen, maar dat Hij Zich het lot aantrekt van iedereen, uit welk volk dan ook, die ontzag voor Hem heeft en rechtvaardig handelt.

Handelingen 10 : 34 en 35.

Liederen

- Psalm 68 : 1 - O, Israël u dank uw macht
- Opwekking 70 - Heer onze God, hoe heerlijk...
- E&R 168 - Samen in de naam van Jezus
- E&R 264 - God heeft de wereld zo liefgehad
- E&R 417 - Ben je groot of ben je klein.

HOOFDSTUK 31 - DAG 1 TOT AAN HET EIND VAN DE AARDE

Verteltekst

Handelingen 8 : 26 – 40

Achtergrondinformatie

Ethiopië: werd in die tijd gezien als het einde van de aarde. In dit bijbelgedeelte gaat het om het koninkrijk Nubië, dat ligt in het huidige Soedan. De hoofdstad was Meroë en lag aan de Nijl.

Tempel: bij de inwijding van de tempel bad Salomo al voor 'de vreemdeling die van ver zal komen om God in de tempel te aanbidden.' (1 Kon. 8 : 41 – 43)

Eunuch: een eunuch is een jongen of man waarbij de zaadballen zijn verwijderd. Daarom wordt een eunuch ook wel een ontmande genoemd. In Oosterse culturen werd deze operatie zonder verdoving uitgevoerd bij jonge jongens. Vaak overleefde je zo'n operatie niet. De jongens en mannen die het wel overleefden, moesten dienst doen aan het keizerlijke hof. De keizer had vaak veel vrouwen. We noemen dat ook wel een harem. Een eunuch moest deze vrouwen verzorgen en bewaken. Omdat de zaadballen (en soms ook de penis) bij een eunuch waren verwijderd, hoefde de keizer niet bang te zijn dat een eunuch verliefd zou worden op een van de vrouwen uit het harem.

Eunuch uit Ethiopië: Filippus ontmoet een eunuch uit Ethiopië. Deze man beheert het geld van de koningin van Ethiopië. Je zou nu zeggen dat hij minister van Financiën is.

Filippus was niet uit zichzelf op weg gegaan. Het was een engel van de Heer die tegen hem zei dat hij naar Gaza moest gaan. Het is de Here God zelf die ervoor zorgt dat Filippus de eunuch ontmoet. Daardoor krijgt de man uitleg over de bijbeltekst uit Jesaja. De eunuch komt tot geloof in Jezus en vraagt om gedoopt te worden. Gods liefde voor mensen is grenzeloos. Niet alleen Joden, niet alleen arme of alleen rijke mensen. Wie je ook bent en wat je verleden ook is: iedereen mag delen in de genade van de HEER.

Azotus: plaats bij de kust, ter hoogte van Jeruzalem.

Aandachtspunten

- Begin het verhaal met Filippus die loopt op de weg van Jeruzalem naar Gaza. Vertel dat Filippus een evangelist was en diaken is geweest in de eerste christengemeente.
- Een engel van de Heer heeft hem bevolen om naar deze weg te gaan; het is dus God die deze ontmoeting arrangeert.

- Vertel wie de Ethiopiër was en wat een eunuch is.
- De Geest sprak tot Filippus. Het gaat hier om een inwendige stem van God. Filippus haast zich om het evangelie te vertellen.
- Vertel de kinderen dat God wil dat het evangelie naar alle delen van de wereld wordt verspreid. Christus is gestorven voor alle mensen.
- De man leest hardop. Dat was gewoon in die tijd.
- De Ethiopiër stelt zelf voor om gedoopt te worden. Hij heeft namelijk water gezien. Daarin zien we Gods voorzienigheid.
- Nadat de man is gedoopt, heeft Gods Geest Filippus gedreven naar een andere plaats. De Ethiopiër heeft Filippus niet meer nodig, er wachten andere mensen op hem om het evangelie te horen.

Introductie op de les

Schrijf de tekst uit Jesaja 53 : 7 en 8 op het bord en vraag de kinderen of ze weten over wie het gaat en wat het betekent.

Afsluiting van de les

Laat de kinderen elkaar vertellen wat het meest aansprak van de vertelling. Noteer enige steekwoorden op het bord.

HOOFDSTUK 31 - DAG 2

GA JE MEE?

Er kan voor gekozen worden om het verhaal voor te lezen, maar het is ook heel goed mogelijk om het verhaal klassikaal te lezen.

In het verhaal en het klassengesprek dat u daarna met uw leerlingen voert, kunnen de volgende items aan de orde komen:

- de vooroordelen die mensen ten aanzien van elkaar kunnen hebben;
- verschillen in gewoontes.

Enkele suggesties voor gespreksvragen

1. De trainer vindt dat Jeroen negatief speelt. Wat zou hij daarmee bedoelen?
2. Waarom vindt Jeroen Josh een stomme vent?
3. Heeft Jeroen iets tegen buitenlanders?
4. Jeroen gooit de broek van Josh onder de douche. Wat vind je van de houding van Raymond?
5. Niek heeft alles gezien. Stel, dat jij Niek was. Wat zou je doen?
6. Stel dat je Josh was, hoe zou je dan reageren als je in de kleedkamer kwam?
7. Zou Josh vaker door de anderen zijn geplaagd? Waarom denk je dat?
8. Wanneer het dreigt te onweten, biedt Josh Niek aan om met hem mee te gaan naar zijn huis. Waarom wil Niek dat liever niet, denk je?
9. Wat valt Niek op als hij bij Josh in huis komt?
10. Waarom is Niek verbaasd dat Josh naar christelijke muziek luistert?
11. Josh vraagt Niek of hij een keer mee wil gaan naar zijn kerk. Wat voor kerk zou dat zijn? Zou jij meegaan? Waarom wel of niet?
12. Heb jij wel eens iets soortgelijks meegeemaakt op de sportclub?
13. Heb jij wel eens iemand gepest?
14. Het is goed om op te komen voor een ander. Waarom?
15. Wat vind je van meelopers?
16. Waarom heet dit hoofdstuk eigenlijk 'een kleurrijk geheel'?
17. Jezus zegt dat je een ander net zo lief moet hebben als jezelf. Waarom zegt Jezus dat? Hoe zou Jeroen dan gereageerd hebben?

SCHADUWVERHAAL GA JE MEE?

“Spanning! Hou de spanning erop!”

Niek kijkt met ingehouden adem naar de twee jongens op de judomat. Josh heeft zijn tegenstander stevig vast. Jeroen moet voelen dat Josh hem niet los zal laten. Kijk, nou stuurt hij hem naar achteren...

Nu nog een rechtse pakking en een mooie worp erachteraan en Josh heeft weer gewonnen.

Niek ziet het gezicht van Josh glimmen. Het wit van zijn ogen steekt fel af tegen zijn donkere huid. Josh komt uit Afrika, uit Senegal.

Waar dat ligt weet Niek niet. Het zal wel ver weg zijn.

“Matté!” roept de judoleraar opeens. Niek rekt zijn hals uit. Wat is er gebeurd? Heeft hij iets gemist? Josh en Jeroen laten elkaar los en gaan tegenover elkaar staan.

“Jeroen Overdijk!” De stem van de leraar trilt van ingehouden woede. “Dit is de vierde keer dat ik zie dat je negatief judo speelt. Waarom?” Jeroen haalt onverschillig zijn schouders op.

“Ik wil dit niet meer. De volgende keer neem ik contact met je ouders op. En Josh, kom na de les bij me. Ik wil even extra met je oefenen, dan ben je goed voorbereid voor de regionale kampioenschappen.”

“Zag je dat gezicht van die zwarte klojo”, scheldt Jeroen als ze de kleedkamer binnenlopen. “Ik krijg hem nog wel. Nu weer de mooie meneer spelen op dat kampioenschap. Wat doet hij hier eigenlijk? Laat-ie terug gaan naar zijn eigen land. Kan die daar lekker met de apen judoën. Oeh-oeh-oeh!”

Jeroen trommelt met zijn handen op zijn borst.

“Dat ziet er echt uit, Jeroen”, zegt Raymon plagerend. “Misschien kun jij wel met hem mee. Wie weet wat jij nog van die apen kunt leren.”

“Had je wat...” sist Jeroen naar Raymon. Hij doet een paar dreigende stappen in Jeroens richting. Opeens ziet hij iets.

“He, kijk eens wat ik hier heb?” Jeroen steekt triomfantelijk een broek omhoog. “Die is van Josh. Ik heb een idee...!”

Met de broek in zijn handen loopt Jeroen naar de doucheruimte. Hij draait een kraan wagenwijd open en gooit de broek op de grond.

Niek zit op de bank. Hij pakt langzaam zijn badhanddoek uit zijn sporttas. Vanuit zijn ooghoeken houdt hij Jeroen in de gaten. De andere jongens joelen om hem heen.

Jeroen kan niet tegen zijn verlies. Hij wil altijd de beste en de eerste zijn. Maar met Judo moet hij Josh voor laten gaan. Als Jeroen

merkt dat hij gaat verliezen wordt hij gemeen. Vaak is Josh dan het slachtoffer. Ik zou woedend worden, denkt Niek bij zich zichzelf. En flink van me af meppen.

Na tien minuten is de rust weergekeerd in de kleedkamer. Jeroen is al naar buiten gegaan. De natte broek van Josh ligt vergeten in een hoekje van de doucheruimte. Josh is nog steeds niet binnengekomen in de kleedruimte. Waarom moet hij eigenlijk extra oefenen? Iedereen weet zo ook wel dat hij de beste van hun groep is.

Niek loopt naar de natte broek en pakt hem op. Het water loopt met straaltjes langs de pijpen op de grond. Die broek kan Josh zo echt niet meer aan.

“Wel heb ik..., heb jij dat gedaan?”

Opeens staat Josh in de doucheruimte. Hij kijkt Niek verbolgen aan.

“Ik? Nee, nee, echt niet. Jeroen...”

“Geef maar hier”, zegt Josh kort. Hij pakt de broek uit Nieks handen.

Hij frommelt hem in elkaar en probeert er wat water uit te wringen. Maar de broek blijft nat. Josh gaat gelaten op de bank in de kleedkamer zitten. Wat nu? Z’n judobroek maar aanhouden?

Ineens herinnert Niek zich iets. Hij trekt de rits van zijn sporttas open en rommelt wat tussen zijn kleren. Dan trekt hij er een oude trainingsbroek uit. “Hier!” Niek gooit de broek naar Josh.

“De mazzel, hè. Tot volgende week.”

Niek gooit zijn sporttas over zijn schouder en duwt de deur van de kleedkamer open. De lange gang van de sporthal is leeg.

Tien minuten later fietst Niek het pad naar hun huis op. Maar op zijn aanhoudend bellen wordt niet opengedaan. Gelaten leunt hij tegen de deur. In de verte komt een inktzwarte lucht aan. Ook dat nog!

Z’n mobiel ligt thuis. Vergeten op te laden. Niek voelt in zijn zakken. Nee, ook geen sleutel. Waar heeft hij dat ding nou weer gelaten?

Besluiteloos kijkt Niek om zich heen. Waar kan hij heen? Terug naar de sporthal? Daar is in ieder geval een telefoon. Misschien krijgt hij de beheerder zo gek dat hij daar even mag bellen. Hij weet het nummer van zijn moeder wel uit zijn hoofd.

Niek pakt zijn fiets en sjeest weer terug in de richting van de sporthal. Opeens ziet hij iemand aan de andere kant van de weg.

“Hé, Josh! Wacht eens!” Niek steekt de weg dwars over en kan nog net voor een aankomende auto wegschieten.

“Heb jij een mobiel bij je?” Josh schudt zijn hoofd. Hij kijkt een beetje verlegen. “Ik heb geen mobiel. Maar waarom heb je hem nodig?”

“Mijn moeder is niet thuis en ik heb geen sleutel bij me. En ik heb geen zin om uren in die regen te staan kleumen.”

“Hoeft niet”, antwoordt Josh. “Wat, hoeft niet”, herhaalt Niek de woorden van Josh. “Hoeft niet”, zegt Josh nog een keer. “Je gaat gewoon met mij mee. Jij hebt mij net geholpen, nu help ik jou.”

Niek staart Josh aan. Een broek lenen is nog tot daaraan toe. Maar met zo'n zwarte meegaan naar zijn huis is wel even wat anders.

“Dat... dat hoeft niet, hoor”, stottert hij. “Ik ga maar weer. Misschien is mijn moeder nu wel thuis.” Een felle lichtflits en een harde donkerklap. Het onweer komt dichterbij. “Kom nou”, dringt Josh aan. “Ik woon hier vlak om de hoek. Of wacht je tot je gesmolten bent?”

Even later zitten ze achter een groot glas cola in de fleurige woonkamer bij Josh. Er staat een cd op. De muziek klinkt vrolijk en aanstekelijk, buitenlands. Er zit een lekker ritme achter. Niek heeft de neiging om mee te stampen met zijn voeten.

“Wat zingen ze?” vraagt Niek. “Over Jezus”, zegt Josh. “Over Jezus?” vraagt Niek verbaasd. Josh knikt. “Weet je niet wie Jezus is?”

“Jahhha”, stottert Niek. “Maar weet jij wel wie Jezus is?” Josh begint te lachen. “Wat een stomme vraag. Waarom denk je dat?”

“Nou... gewoon. Je komt toch uit Senegal.”

“Ja, en?”

“Wonen er in Senegal dan ook christenen?”

Opeens staat het gezicht van Josh ernstig. Hij staart in de verte.

“In het land waar ik vandaan komt mocht je geen christen zijn”, vertelt hij. “Maar mijn vader en moeder waren het toch. Toen mijn vader op de universiteit studeerde kreeg hij de gelegenheid om in Nederland stage te lopen. Mijn ouders kenden dit land helemaal niet, maar ze zijn hier toch naar toe gekomen. Ik ben hier geboren, mijn oudste zus is nog in Senegal geboren. Later kon mijn vader een baan krijgen en zijn we gebleven. Het is hier zo'n vrij land, dat weet je niet half. Gelukkig krijgen de christenen in Senegal nu iets meer vrijheid. Wie weet, gaan we nog eens terug.”

“Gaan jullie dan ook naar de kerk?” vraagt Niek.

“Natuurlijk”, lacht Josh. “Ga je een keer mee?”

HOOFDSTUK 31 - DAG 3 JEZUS, HEER VAN ALLE MENSEN

Leestekst

Handelingen 10

Introductie op de les

Vraag aan de leerlingen of ze weten wat het woord *toevallig* betekent. Of vertel een verhaal waarop dit woord van toepassing is.

In dit bijbelgedeelte leer je dat God alles in Zijn hand heeft en er bij Hem niets *toevallig* gebeurt.

In het werkboek vindt u verwerkingsvragen bij het bijbelgedeelte.

De vraag onderaan de linker bladzijde is erop gericht om de bijbelles met een klassengesprek af te sluiten.

Afsluiting van de les

In de vertelling komt duidelijk naar voren dat God alles bestuurt. Waaraan kunnen de kinderen dat merken in dit verhaal?

Werkboek p. 62 & 63

Op de linker bladzijde staan vragen die gebruikt kunnen worden bij de bijbellesles.

De rechter bladzijde is bedoeld om leerlingen te laten nadenken over hun eigen rol binnen de gemeente. Wat kun je betekenen voor al die verschillende mensen binnen jouw gemeente?

HOOFDSTUK 31 - DAG 4 EEN KLEURRIJK GEHEEL

Lesboek p. 126 & 127

Ik ben ...

Bespreek met de kinderen de titel van het hoofdstuk: een kleurrijk geheel.

Deze titel zegt ons twee dingen. Ten eerste dat Gods schepping van de mens divers is en ten tweede dat het af is, een geheel.

Bespreek met de kinderen de illustratie op de linker bladzijde. Het is de bedoeling dat kinderen leren dat mensen anders kunnen handelen op basis van hun afkomst, cultuur of religie.

U kunt de volgende vragen stellen aan de kinderen:

- Zou jij in deze wijk willen wonen? Waarom wel/niet?
- Met wie zou je graag eens willen spelen en waarom?
- Welke verschillen zijn er tussen deze kinderen te noemen?
- Waarin verschillen ze van jou?

Geen onderscheid

God wil dat we onze naaste liefhebben als onszelf. Maar wat betekent dat eigenlijk? En hoe doe je dat?

Vragen die de leerlingen naar aanleiding van de Dichterbij-vraag bespreken.

HOOFDSTUK 32 GOD KENNEN UIT DE SCHEPPING

Dag 1	<i>Verwonderen</i> Job 38 – 42
Dag 2	<i>Schaduwverhaal</i> Geloof je dat?
Dag 3	<i>Bewonderen</i> Psalm 8 & 139
Dag 4	<i>God kennen uit de schepping</i> Lesboek p. 128 & 129 Werkboek p. 64 & 65

- Opwekking 600 - Open mijn ogen
- CD Spoorzoeken - Volg het spoor (Actie-CD christelijke kinderboekenweek 2003)

Materiaal

- Microscoop, eventueel meerdere microscopen
- Bloemblaadjes, zout en suiker, schimmel
- Schepnetjes en emmers

Thema

Bewonder de schepping van God en verwonder je over Gods kracht en goddelijkheid.

Algemene informatie

Je kunt God leren kennen door in de Bijbel te lezen en je hart voor Hem open te stellen. Maar ook wanneer je naar de natuur kijkt en je bereid bent de schoonheid en grootsheid van de schepping op je in te laten werken, kun je iets van God zien. Je zou de schepping kunnen zien als een boek dat over God vertelt. In zijn brief aan de Romeinen schrijft Paulus daar ook over (Romeinen 1 : 20). God kun je dus ook uit Zijn werken leren kennen. De bedoeling van dit hoofdstuk is dat leerlingen door de schepping te bewonderen, zich ook gaan verwonderen. Dat ze zich gaan verwonderen over de Schepper die in Zijn Schepping iets van Zichzelf laat zien.

Doelstellingen

Na afloop van dit hoofdstuk:

- zijn leerlingen zich ervan bewust dat je iets van God in de natuur kunt zien;
- weten de leerlingen dat God Zich laat kennen door de schepping;
- kunnen leerlingen aan de hand van voorbeelden uit de schepping iets over Gods kracht en goddelijkheid vertellen.

Memoriseertekst

Zie ik de hemel, het werk van uw vingers,
de maan en de sterren door U daar bevestigd,
wat is dan de sterveling dat U aan hem denkt,
het mensenkind dat U naar hem omziet?

Psalm 8 : 4 en 5

Liederen

- Psalm 8
- Psalm 19
- Kinderopwekking 173 - Vraag het maar
- Opwekking 70 - Heer, onze God, hoe heerlijk is Uw naam
- Opwekking 505 - God is zo groot
- Opwekking 524 - Het licht verschijnt

HOOFDSTUK 32 - DAG 1 VERWONDEREN

Verteltekst

Job 38 - 42

Achtergrondinformatie

Job: het boek Job confronteert ons met vragen rondom het lijden dat mensen overkomt. De vragen van Job over het waarom van het lijden, zijn de vragen waar ook mensen van tegenwoordig mee kunnen worstelen.

Woorden vol onverstand: Job heeft kritiek op Gods wereldbestuur. God karakteriseert de kritiek van Job als 'woorden vol onverstand'. In deze reactie van God klinkt als iets van Zijn majesteit door. In deze hoofdstukken laat God zien dat Hij in deze wereld alles in Zijn handen heeft. Dat laatste maakt God aan Job duidelijk in prachtige beeldende taal, met overweldigende voorbeelden van Zijn schepping en Zijn schepselen.

Aandachtspunten

- Het thema van dit hoofdstuk is goed te behandelen, na (of in combinatie met) hoofdstuk 4 Waarom, waarom?
- Wanneer dit hoofdstuk direct na hfd 4 wordt behandeld is het niet noodzakelijk het hele levensverhaal van Job te vertellen. U kunt er in dit geval voor kiezen om uitvoeriger stil te staan bij de vragen van Job en vooral het antwoord van God.
- God verwijst naar Zijn schepping, naar dieren en natuurverschijnselen, om zo Zijn eindeloze kracht en goddelijkheid duidelijk te maken.

Introductie op de les

Laat een aantal natuurfoto's zien aan de hand waarvan u samen met de leerlingen zich kunt verwonderen. Laat niet alleen grootse foto's van spectaculaire natuurverschijnselen zien, maar ook foto's van de gewone dingen waarover we ons kunnen verwonderen. U kunt veel mooie foto's op internet vinden en bijvoorbeeld in een powerpoint-presentatie verwerken.

Afsluiting van de les

Aan een schilderij kun je vaak zien, wie de schilder is. Door zijn kunstwerk leer je de kunstenaar zelf ook een beetje kennen.

Zo is het ook met de schepping. Door de schepping, de natuur en alles wat God gemaakt heeft, kun je de Kunstenaar die hierachter schuilgaat leren kennen.

HOOFDSTUK 32 - DAG 2

GELOOF JE DAT?

Schaduwverhaal 'Geloof je dat?'

Er kan voor gekozen worden om het verhaal voor te lezen of te vertellen, maar het is ook heel goed mogelijk om het verhaal klassikaal te lezen.

In het verhaal en het klassengesprek dat u daarna met uw leerlingen voert, kunnen de volgende items aan de orde komen:

- Ewout en Peter hebben een heel eigen referentiekader;
- "Ik snap er niets van", zegt Ewout. "Wie gelooft er nou niet in een schepping..."
- Zowel Ewout als Peter zijn zuinig op de natuur.
- Ewout is onder de indruk van de bomen en de dieren. Op grond daarvan gelooft hij dat er een Schepper is.

Enkele suggesties voor gespreksvragen

- Wie heeft zich wel eens verwonderd over iets uit de natuur? Vertel er eens over.
- Hoe is volgens Peter de aarde (met alles erop) ontstaan? Hoe komt het dat hij zo zeker weet dat het zo gegaan is?
- Hoe denkt Ewout dat de aarde ontstaan is? Hoe komt het dat Ewout op grond van de bomen en bladeren dingen ziet in de natuur die Peter er niet in ziet?
- Wat antwoord jij als iemand aan je vraagt: hoe is de aarde ontstaan?
- Als jij om je heen kijkt in de natuur zie je dan het werk van de Schepper? Hoe zie je dat?
- Wat vind je van het werk van de Schepper?

SCHADUWVERHAAL GELOOF JE DAT?

Dit verhaal gaat over de scouts van scoutingvereniging de Pandits. Het is een groep van 10 jongens in de leeftijd van 11-14 jaar. Elke zaterdagmorgen komen ze bij elkaar om spelletjes te doen en allerlei dingen te leren over de natuur.

Geloof je dat?

“Nee!”

Peter verzet zich uit alle macht tegen het duwen van Ewout. Maar Ewout heeft zijn polsen in een ijzeren greep. Stukje bij beetje komt de put dichterbij. Nog even en hij ligt erin...

Opeens lijkt Ewout afgeleid, zijn aandacht verslapt. “Nu is het mijn beurt”, denkt Peter in een flits. Razendsnel zijn de rollen omgekeerd en probeert Peter Ewout in de richting van de put te duwen. Nog een klein stukje...

FUUUTT!

De leider van de scoutinggroep blaast het eindsignaal. Uitgeput laat Peter zich op de grond vallen. “Jammer, net niet gelukt”, puft Ewout terwijl hij naast Peter op de bosgrond rolt.

“Voor mij wel gelukt”, zegt Peter. “Jij hebt me niet in de put kunnen duwen.” Samen kijken ze naar een kring onder de bomen. De kring is afgezet met flessen water. Hun leider noemde dat de put. Ze moesten proberen elkaar in die put te duwen, waarbij je ervoor moest zorgen dat je tegenstander nat werd en dat jijzelf droog bleef.

Peter wrijft over zijn polsen. “Jij kan knijpen, man!” zegt hij. “Ik voel het nu nog.”

“Watje!” lacht Ewout. “Je moet meer spek eten. Doen wie het eerst bij Jos is?”

Aan de rand van een grote open plek in het bos probeert scouting-leider, Jos, de groep uitgelaten jongens om zich heen te verzamelen.

Hij kijkt op zijn horloge. “Afnokken, jongens. Hoogste tijd om naar het clubhuis terug te gaan. Wie neemt die flessen water mee? We laten niets in de bos achter.”

Een paar jongens rennen naar de flessen, pakken ze op en beginnen er gelijk mee te zwaaien. Peter blijft een beetje uit de buurt. Hij heeft geen zin om nat te worden. Als ze dat nou vorige week gedaan hadden. Toen was het bloedheet geweest. Zelfs in het bos onder de bomen.

Langzaam loopt hij achter het groepje jongens aan dat samen met Jos vooruit loopt. Hij kijkt even achterom. De flessen water zijn leeg, nu zal Ewout er ook wel weer aankomen. Hij en Ewout zitten al een paar jaar bij dezelfde scoutingvereniging De Pandits, hoewel ze niet op

dezelfde school zitten. Na de grote vakantie zijn ze samen naar een hogere groep gegaan, de scouts. Daarvoor zaten ze bij de welpen. Het is maar goed dat ze nu bij de ouderen zitten, bij die welpen deden ze op een gegeven moment zulke makkelijke dingen, die kenden ze al lang.

“Zie je die stapel boomstammen? Klimmen?”

Met een stomp tegen zijn schouder heeft Ewout zich weer gemeld. Hij wijst naar een hoge stapel keurig afgezaagde boomstammen die langs het bospad liggen.

“Mag dat wel van Jos?”

“Niet vragen”, zegt Ewout. “Hij loopt al zo ver vooruit. Dat ziet hij toch niet meer. Een keer, naar boven en naar beneden.”

Ewout neemt een aanloop en staat na een paar tellen boven op de berg boomstammen. Even later staat Peter naast hem.

“Lekker hoog, hè”, zegt hij tegen Ewout. De stammen liggen stevig tegen elkaar aangestapeld. Peter wrijft met zijn hand over het afgezaagde stuk van de stam. Het voelt ruw.

“Weet je dat er jaarringen in bomen zitten?” zegt Ewout opeens. “Kun je tellen hoe oud ze zijn.” Hij buigt zijn hoofd naar de afgezaagde boom. “Bij deze kan het ook. Kijk maar...”

Met zijn vinger wijst Ewout de ringen een voor een aan. “25, 26, 27.. 28 jaar. Deze boom is 28 jaar oud. Dat is ook niet oud. Onze meester heeft verteld dat er bomen zijn die al meer dan 2000 jaar oud zijn.”

“Echt waar?” vraagt Peter een beetje ongeloofig. “Waar staan die bomen dan?”

“In Amerika. Een paar jaar geleden zijn daar grote bosbranden geweest en toen zijn er veel van die bomen verwoest. Moet je nagaan, die bomen zijn gaan groeien toen Jezus geboren werd. En al die duizenden jaren zijn ze blijven staan. Wauw!”

Verbaas kijkt Peter Ewout aan.

“Jezus?”

Ewout knikt, terwijl hij boomstam voor boomstam naar beneden springt. “Ja, Jezus! Nooit van gehoord?”

Peter schudt zijn hoofd.

“Jezus is de zoon van God. En God heeft de aarde gemaakt. Hij zorgt voor ons en ook voor dit allemaal.” Met een grote zwaai van zijn arm wijst Ewout het bos aan.

“Praten ze daar bij jullie op school niet over?” vraagt hij.

“Nee! Wij leren dat de aarde ontstaan is door een grote knal. En dat de mensen van de apen afstammen. Dat heeft miljoenen jaren geduurd.”

“Wat stom! Dat geloof je toch niet.”

“Waarom niet? De meester zegt het toch.”

Peter kijkt naar beneden. Zal hij er hier afspringen?

“Blijf eens staan, man”, zegt Ewout ongeduldig, terwijl hij Peter aan zijn shirt trekt. “En je vader en moeder dan?”

“Die geloven dat ook. Mijn vader heeft heel veel mooie boeken over het ontstaan van de aarde. Daarin lees je hoe het allemaal begonnen is. Met een heel kleine cel, die is gaan delen en weer gaan delen. En nu, na honderd miljoen jaar, staan wij hier.”

“Weet je wel wat je zegt?”

Peter haalt zijn schouders op. “Zo staat het in die boeken.”

“Man, kijk eens naar de bomen, naar de bladeren. Naar de dieren en alles wat hier in het bos groeit. Waar wij zo zuinig op zijn. Kijk eens naar jezelf. Geloof je echt dat jij van de apen afstamt? Dat jouw voorouders alleen maar takken en bananen aten. Kom nou...”

Peter kijkt zijn vriend aan. Ewout is een felle, maar zo fel heeft hij hem nog niet vaak gezien. Zou hij echt geloven dat die God van hem de aarde gemaakt heeft?

“Als het maar lang genoeg de tijd heeft”, zegt Peter. Hij zakt een klein stukje door zijn knieën en springt dan ineens naar beneden. Twee tellen later staat Ewout naast hem.

“Vertellen ze bij jullie op school ook niet over God?” vraagt Ewout.

“Nee, vroeger in groep 4 en 5 was er een jufvrouw die één keer in de week op school kwam. Daar heb ik wel verhalen over die Jezus gehoord. Het moet een heel aardige man zijn geweest.”

“Ik snap er niets van”, zegt Ewout. “Wie gelooft er nou niet in een schepping...”

“Peter en Ewout! Komen jullie?”

Aan het eind van het bospad staat Jos. Hij wenkt met zijn arm.

“Opschieten heren, ik heb geen jaren de tijd...”

HOOFDSTUK 32 - DAG 3 BEWONDEREN

Leesles

Psalm 8 & Psalm 139

De bijbelgedeelten kunt u bespreken aan de hand van de vragen uit het werkboek.

Als de psalmdichter naar de hemel kijkt, verzucht hij: *'Wat is de sterveling dat u aan hem denkt, het mensenkind dat u naar hem omziet?'*

De psalmdichter ervaart zijn eigen kleinheid, maar tegelijk zegt hij *'U hebt hem bijna een god gemaakt.'* Die schepping is namelijk aan zijn voeten gelegd.

De psalmdichter sluit zijn psalm af met een belijdenis waar hij ook mee begon:

'HEER, onze Heer, hoe machtig is Uw naam op heel de aarde.' De dichter ziet in de schepping iets van Gods almacht en Gods grootheid. Hij ziet Gods Naam in de schepping.

HOOFDSTUK 32 - DAG 4 GOD KENNEN UIT DE SCHEPPING

Lesboek p. 128 & 129

Verwonderen

De linkerpagina laat een groot aantal facetten zien van de schepping. Kunnen leerlingen aangeven waarom ze welke foto het mooist vinden?

Sta eens stil bij het zaadje waaruit de klaproos groeit of de luchtreis van het paardebloemzaadje. Verwonder je over de schoonheid van het bloemenveld of sta erbij stil hoe kunstig de spin zijn web heeft gebouwd.

Bewonderen

Ga de uitdaging aan en kijk eens door een microscoop. Ook dan zie je hoe knap alles gemaakt is. Of zoek met een schepnetje naar leven in een sloot of vijver. Verwonder je hardop over de schoonheid van Gods werk. Een bijbelles die leerlingen nooit zullen vergeten.

Werkboek p. 64 & 65

Volg het spoor

Alles verwijst naar Hem die zich ook in de Bijbel bekend maakt. Het lied 'Volg het spoor' (CD Spoorzoeken 2003, in het kader van de christelijke kinderboekenweek) samen lezen, voordragen en uiteindelijk natuurlijk met elkaar zingen.

HOOFDSTUK 33 UIT DE KUNST!

Dag 1	<i>Vakmanschap is meesterwerk</i> Exodus 35 : 30 – 39
Dag 2	<i>Schaduwverhaal</i> Schepping. Klaas Timmer, 2005
Dag 3	<i>Een kunsttoer door de Bijbel</i> Genesis 1, 2 : 7, 4 : 21 & 22 1 Koningen 6 & 7 Psalm 8 & 139 Werkboek p. 66
Dag 4	<i>Uit de kunst!</i> Lesboek p. 130 & 131 Werkboek p. 66 & 67

- Liedboek voor de kerken, Gezang 457 : 1 – 4 - Heilig, heilig, heilig
- Elly en Rikkert - Zoals klei in de hand
- Elly en Rikkert - Zie de zon

Hulpmiddelen

- Plaat tabernakel en priesters (les 1)
- Eventueel Rembrandtbijbel, Chagallbijbel
- Boeken met Bijbelse platen (LES 4)
- Internet (eventueel, les 4)

Thema

Gods schepping: een bron van inspiratie

Algemene informatie

Dit groepsthema leert kinderen oog te krijgen voor de relatie tussen Bijbel en kunst. In dag 1 staat daarbij de dienst aan God centraal. God heeft mensen gaven gegeven om in te zetten voor zijn dienst. Kinderen leren hierin ook symboliek herkennen.

Op de tweede dag wordt er een schaduwverhaal verteld. Juist door middel van kunst kunnen mensen hun gaven laten zien aan de mensen tot eer van God. De derde dag is een leestoer door de Bijbel. Hierin wordt God centraal gesteld als Schepper en de mens die gaven heeft gekregen om via kunst God te eren. De laatste dag willen we belichten hoe de Bijbel in de kunst is verbeeld. We zien dat de Bijbel met haar vertellingen, wonderen, gelijkenissen, beeldspraak enz. altijd al een bron van inspiratie is geweest voor de kunst.

Doelstellingen

Na afloop van dit hoofdstuk weten de leerlingen:

- weten de kinderen dat elk mens uniek is;
- kunstzinnigheid een gave van God is;
- mensen Gods Woord communiceren door middel van uitbeelden;
- God ook door middel van kleuren en vormen zijn scheppingswerk kracht bijzet;
- door kunst Gods naam groot gemaakt kan worden;
- fantaseren over wat de schilder wil over brengen;
- symboliek te herkennen.

Liederen

- Psalm 19 : 1 - Het ruime Firmament
- Psalm 150 - Looft God, looft zijn naam alom

HOOFDSTUK 33 - DAG 1 VAKMANSCHAP IS MEESTERWERK

Verteltekst

Exodus 35 :30 – 39 : 43

Achtergrondinformatie

Ark van het Verbond: symbool van Gods verbond met Israël.

Verzoendeksel: aanwezigheid van God onder zijn volk.

Voorhangsel: de mensen waren vanwege hun zonden gescheiden van God.

Toonbroden: twaalf, één voor elke stam. Stonden symbool voor de geestelijke voeding die God aanbood aan zijn volk.

Reukofferaltaar: symbool voor de gebeden tot God.

Brandofferaltaar: een offer herstelde zijn/haar relatie met God.

Wasbekken: het is noodzakelijk geestelijk gereinigd te worden.

Kleuren: wit (reinheid en heiligheid), blauwpurper (hemel), roodpurper (kostbaar, vele wereldlijke vorsten gebruikten het, hier gebruikt om de heerlijkheid van Jezus als Zoon van de mensen te benadrukken), karmozijnrood (kostbaar, Koninklijke heerlijkheid van Christus). Rood symboliseert ook het vergoten bloed.

Borstschild hogepriester: hierin zaten de Urim en de Tummim (=Lichten en volmaaktheden). Hiermee werd de wil van God geraadpleegd.

Aandachtspunten

Bij de vertelling is het noodzakelijk gebruik te maken van platen over de tabernakel en de kleding van de priesters.

- Herinner de kinderen aan de verbondsluiting van God met zijn volk op de berg Sinaï. God heeft gezegd dat Hij bij zijn volk wil wonen.
- Begin de vertelling dat Mozes het volk bijeen roept voor een vergadering met alle mensen. Hier vertelt hij de opdracht van God tot het maken van de tabernakel en de voorwerpen.
- De mensen moeten de Heer geschenken afstaan die ze meegekregen hebben van de Egyptenaren.
- De mensen doen meteen wat Mozes zegt. Alles is vrijwillig. God laat aan mensen over of ze graag iets willen geven of voor Hem willen doen.
- Er wordt zoveel gegeven dat er bekend wordt gemaakt dat er genoeg gegeven is, mensen hebben veel over voor de dienst van God.

- Besaleël en Aholiab hebben uitzonderlijke talenten gekregen van God. Vertel de kinderen wat ze allemaal doen en maken.
- Maak aan de hand van de platen duidelijk hoe de tabernakel eruit ziet en leg de betekenis van de voorwerpen uit. Besteed ook aandacht aan de kleding van de priesters.

Heb je geen platen tot je beschikking, lees dan delen van de hoofdstukken 36 – 43 met de kinderen en bespreek de onderdelen.

Introductie op de les

Vraag de kinderen of ze thuis ook een kunstwerk hebben. Vraag waarom dat een kunstwerk is. Waarom hebben ze dat kunstwerk thuis? Hierop zullen antwoorden komen als: we vinden het mooi, of: het betekent iets voor ons, of: we kennen de kunstenaar, etc.

Zorg dat tijdens dit gesprek ook gesproken wordt over datgene wat de kunstenaar wil zeggen met zijn kunstwerk. Vertel de kinderen dat ze gaan kennismaken met twee kunstenaars uit de Bijbel.

Afsluiting van de les

Bespreek met kinderen de volgende vraag: Waarom hebben deze hoofdstukken uit Exodus te maken met kunst?

HOOFDSTUK 33 - DAG 2

SCHEPPING. KLAAS TIMMER, 2005

Introductie op de les

Vraag de kinderen wat kunst is. Wanneer is iets kunst? Is alles kunst? Wat vinden de kinderen kunst? Smaken kunnen verschillen. Wat de een kunst vindt, is voor de ander een rare schilderij. Als je weet hoe je naar kunst moet kijken, kun je tot andere inzichten komen. Zo is het ook met Gods grootste kunstwerk: de mens.

Om over door te praten

1. Thomas en Marco hebben veel plezier in het treiteren van Klaas. Waarom denk je?
2. Klaas staat bekend als een louche type. Wat houdt dat in?
3. Waarom denken de mensen dat hij een louche type is?
4. Mensen hebben snel een vooroordeel. Kun je dat uitleggen als je kijkt naar de personen in dit verhaal?
5. Hoe komt het dat mensen snel een vooroordeel hebben?
6. Waarom vindt Marco het schilderij zo mooi, denk je?
7. De leraar vertelt dat de schilder een talent heeft, een gave. Kun je vertellen wat dat betekent?
8. Hoe kun je een gave van iemand ontdekken?
9. Heeft iedereen gaven?
10. Waarom heeft Marco minder zin om een werkstuk te maken?
11. Marco ziet er best tegenop om Klaas te ontmoeten. Wat voor advies zou je Marco geven voordat hij een bezoek brengt?
12. Welke les leert Marco?
13. Welke gaven bezit jij?
14. Dit hoofdstuk heet 'Uit de kunst'. Wat betekent dat?
15. Wat heeft dit verhaal met kunst te maken?

SCHADUWVERHAAL SCHEPPING. KLAAS TIMMER, 2005

“Raak!”

Het papieren pijltje vliegt door het openstaande raam.

“Volgende”, zegt Thomas kort. Marco reikt hem een nieuw pijltje aan.

Weer schiet Thomas een pijltje naar binnen.

“Nu ik”, dringt Marco aan. “Nog één keer”, zegt Thomas, “dan mag jij.”

Opeens komt er een man om de hoek van het huis. Zijn halflange haar hangt verwaaid om zijn hoofd. Hij draagt een verschoten vaalblauw overhemd op een uitgelopen spijkerbroek.

“Daar heb je hem”, sist Marco. “Wegwezen!”

Maar Thomas blaast nog een keer keihard op zijn witte blaaspijp. Het pijltje schiet uit de pijp, recht tegen het voorhoofd van de man.

“Net Goliat”, lacht Thomas. “Kom mee!”

Een paar minuten later zitten de beide jongens joelend op hun fiets. Ze komen uit school en zijn op weg naar huis. Elke dag fietsen ze langs het verwaarloosde huis van Klaas, een man waar veel mensen uit het dorp met een boog omheen lopen.

“Vreemde kerel; gekke man, louche type”, zijn de namen die Thomas en Marco overal horen. Ook bij hen thuis. Niemand weet waar Klaas vandaan komt en wat hij doet. Hij was er opeens.

Af en toe komt hij in de kleine supermarkt van het dorp, maar meestal op tijden dat er weinig mensen in de winkel zijn.

“Dat was een goeie”, grinnikt Marco, terwijl hij Thomas een klap op zijn schouder geeft. “Midden op zijn tronie. Zag je hoe hij keek?”

“Morgen weer?” stelt Thomas voor. Marco knikt. Klaasje-pesten is geinig, ze zouden alleen wel eens willen dat die man eens boos werd. Dat hij luid schreeuwend achter hen aan zou komen. Dan zou het pas echt spannend worden.

“Tjuus”, zegt Marco. Hij moet hier een andere weg in dan Thomas. Morgenochtend zien ze elkaar weer bij de bussen. Daar staat iedereen te wachten die in de stad naar school gaat.

Marco denkt aan morgen. Ze gaan op excursie, naar een museum. In het museum krijgen ze een rondleiding door iemand, die er volgens de leraar heel veel verstand van heeft. Het zal hem benieuwen. Ze werken bij verschillende vakken over kunst. Hij moet eerlijk toegeven, het valt allemaal mee. Meneer De Lange kan het best leuk brengen. In het begin had hij zijn neus opgehaald over het onderwerp. Welke

knul van dertien vindt kunst nou leuk? Nou ja, Hielke misschien, maar dat is zelf zo'n halve zachte.

Marco botst tegen het hekje van hun tuin, dat kreunend openzwaait.

Hij zet zijn fiets in de schuur. Dat heeft hij zich wel aangeleerd, sinds zijn vader hem een keer om twaalf uur uit zijn bed haalde, omdat hij zijn fiets buiten had laten staan.

“Dit werk is van Klaas Timmer”, vertelt de mevrouw die hen in het museum rondleidt. Zwijgend staan ze voor een schilderij. De ogen van Marco schieten van boven naar beneden en van links naar rechts. Zo'n groot schilderij heeft hij nog nooit gezien.

‘Schepping’ staat op het kleine bordje dat onder het schilderij hangt. Klaas Timmer, 2005.

Ja, denkt Marco bij zichzelf, zo moet het geweest zijn. Zo overweldigend, zo groots en zo vol kleur. Je kunt de geur van de bloemen haast ruiken en de vissen lijken zo van het doek van te zullen springen.

“Vind je het mooi?” hoort Marco opeens naast zich. Met een kleur van schrik kijkt hij naar de leraar die naast hem staat. Aarzelend knikt Marco ‘ja’.

“Jullie mogen straks zeggen welk schilderij jullie het mooist vinden”, zegt de leraar. “Van dat schilderij krijgen we een poster mee naar school.” Marco knikt weer. Hij weet al welk schilderij hij zal kiezen. Schepping, van Klaas Timmer.

Terug op school hangt meneer De Lange de poster voor het bord. Met overgrote meerderheid is het schilderij over de schepping uitgekozen als mooiste schilderij van het museum.

Wat vind je het mooist? Wat vind je niet mooi? Voel je ook iets als je naar het schilderij kijkt? Leer je de schepping ook meer waarderen? Het zijn allemaal vragen waar de klas in het volgende half uur eerlijk antwoord op geeft. Niemand schaamt zich om te zeggen wat hij voelt of denkt.

“Deze schilder heeft talent, een gave”, vertelt de leraar tot slot. “Met zijn schilderijen vertelt hij mensen over God. Door zijn manier van schilderen raak je, zonder dat je het misschien zelf wilt, onder de indruk van Gods schepping. Hij heeft ook geen uitgebreide titels voor zijn werk nodig. Een simpel bordje met Schepping erop, zegt al genoeg. Ik stel voor dat wij in het volgende lesuur met elkaar een werkstuk maken over de schepping. Over de dingen waar-

van jullie in de schepping onder de indruk zijn. Zou dat lukken?"

Verskillende leerlingen beginnen de glimmen. Marco moet even diep zuchten, hij is niet zo creatief...

"O ja, nog het laatste", zegt meneer De Lange, als iedereen al aanstalten maakt om het lokaal te verlaten. "Die Klaas Timmer is bijna een stadsgenoot van ons. Hij woont langs de weg naar Schelpendam. Marco en Thomas, volgens mij rijden jullie er elke dag langs. Misschien heb je hem wel eens gezien. Ik zou graag een afspraak met Klaas willen maken, om hem een keer in de klas uit te nodigen. Wat denken jullie daarvan? Doen?"

"Top Meneer! Doen!" klinkt van verschillende kanten. Marco en Thomas kijken elkaar aan. Ze zeggen niets. Zwijgend lopen ze naar het fietsenhok.

"Wist hij het?" vraagt Thomas tenslotte. Marco schudt zijn hoofd.

"Hoe had ik dat moeten weten", zegt hij verontwaardigd. "Iedereen doet toch mee! Ik kon ook niet weten dat deze Klaas en onze Klaas dezelfde Klaas zijn. Laten we nu maar direct doorfietsen naar huis."

Twee weken later is de afspraak gemaakt. Klaas heeft allerlei schilderijen meegenomen. Schilderijen waar hij heel enthousiast over vertelt. Veel schilderijen gaan over de bijbel.

De leerlingen van klas 1G zitten ademloos boven op hun tafels te luisteren. Ze zien een man voor zich die er misschien wat anders uitzien dan iedereen, maar het is wel een man met een diep geloof in God. Marco denkt aan de keren dat ze Klaas hebben gepest. Eigenlijk is het helemaal niet goed maar altijd met iedereen mee te doen. In het geval van Klaas hebben hij en Thomas zich goed vergist.

"Wij hebben nog één vraag voor u", zegt meneer De Lange, als het lesuur voorbij is. "Wij willen graag meedoen aan een wedstrijd voor een kunstwerk voor ons nieuwe gemeentehuis. Zou u ons willen helpen?"

"Natuurlijk! Wanneer beginnen we?"

HOOFDSTUK 33 - DAG 3 EEN KUNSTTOER DOOR DE BIJBEL

Leesteksten

Genesis 1, 2: 7, 4 : 21 en 22

Psalm 8 : 6 en 7, 139

Exodus 35 : 30 – 36 :2

1 Koningen 6 en 7 : 13 - 47

Vragen en opdrachten

Lees met de kinderen het leesstukje boven de vragen in het werkboek. Laat ze daarna de vragen en opdrachten van het werkboek maken.

Aandachtspunten bij de vragen

Vraag 1: Het gaat hier om de volgende zin: “en God zag dat het goed was”. We zien dat God blij is wat met wat hij gemaakt had.

Vraag 2: De mens is gemaakt als beeld van God. Door zijn doen en laten moeten de mensen laten zie wie God is.

Vraag 3: God kan kunstwerken levend maken, mensen niet. God scheidt, mensen maken.

Vraag 4: Jezus spreekt in gelijkenissen. Mensen die Hem kennen begrijpen hem, anderen niet.

Vraag 5: Tubal-Kaïn, bewerkster van brons en ijzer. Jubal, uitvinder van de lier en de harp. Maak bij de bespreking een link naar de introductie. In welk museum zouden deze mensen hebben gestaan?

Vraag 6: Besaleël en Aholiab. Het valt op dat God hen zegent met verschillende talenten. Niet alleen kunnen ze voorwerpen maken, maar ze hebben ook wijsheid en inzicht ontvangen. Daarnaast kunnen ze hun kennis overdragen op anderen.

Vraag 7: Kinderen leren dat het belangrijk is, respect en eerbied te tonen voor God en Zijn heiligdom.

Vraag 8: De kinderen leren dat voor Gods heiligdom gebruik is gemaakt van vele vormen van kunst. Van de architect t/m de goudsmid.

Vers 9: Salomo koos alleen de besten uit om voor Gods tempel te bouwen.

Vers 10: David en Asaf zijn de bekendste. Andere schrijvers waren: Mozes, Salomo, Ethan, Heman en de zonen van Korach.

Onderaan de bladzijde mogen de kinderen een kort gedicht maken. Doel is om in enkele woorden eer te geven aan God, hun schepper. De psalmen 8 en 139 zijn mooie voorbeelden van zo'n gedicht.

Introductie op de les

Vraag de kinderen of ze weten wat een wasenbeeldenmuseum is.

Wie staan daarin? Waarom staan die beelden daar?

Stel dat een groep mensen naar een beeldenmuseum met levende beelden zou gaan, waarin de beelden kinderen van God zijn. Wat zou er te zien zijn? Wie zouden daar staan? Waarom staan die mensen daar? Wat zou er over God te leren zijn?

Leid de bespreking zo, dat de kinderen begrijpen dat er gewoon mensen zoals jij en ik zullen zijn. Kinderen op school, vaders en moeders aan het werk, maar ook kunstenaars die op allerlei manieren de grootheid van God uitbeelden.

Leg dan een link naar de vragen en opdrachten in het werkboek. We zullen deze les allerlei mensen tegenkomen die kunstig bezig zijn tot Gods eer.

Afsluiting van de les

Bespreek de antwoorden en laat tenslotte enkele kinderen hun gedicht voorlezen.

HOOFDSTUK 33 - DAG 4 UIT DE KUNST!

Introductie

Laat de kinderen platen zien van Bijbelse kunst. Er zijn allerlei boeken over te vinden. Heb je ze niet, dan kan het internet uitkomst bieden. Eventueel geef je een kopie met enkele afbeeldingen. Je kunt ook een beeld of een (Bijbels) kunstvoorwerp meenemen.

Praat met de kinderen over deze afbeeldingen: wat is er afgebeeld? Wat zie jij erin? Waar kun je leren van deze afbeelding? Wat betekent het? Wat zegt deze afbeelding over God?

Uit de kunst

Bekijk met de kinderen de afbeeldingen uit het lesboek, lees de bijbehorende tekst en bespreek de vragen.

Hieronder staan enkele gesprekspunten bij de afbeeldingen. Laat al vragend de kinderen naar de betekenis zoeken. Dit kan natuurlijk verschillend zijn. Wat zien ze erin?

Advent

Betekent: de komst van Jezus, het licht van de wereld. Om het schilderij zie je een venster waar je als het ware doorheen kijkt naar het Licht van de wereld. Het Licht is in de wereld gekomen om ons te reinigen van de dood (rode kleuren van het bloed) en alle andere moeilijke dingen die in het leven gebeuren (andere donkere kleuren).

Vraag de kinderen naar de betekenis van de kleuren. Wat vinden ze van het schilderij? Welke gevoelens beelden de kleuren uit?

Christelijke symbolen

De ring: Zonne der gerechtigheid, symbool voor Christus' verzoenend werk (vgl. Maleachi 4:2).

Ichthus: werd vaak onder vervolgd christenen in de catacomben van Rome met de voeten getekend op de grond. Zo konden ze elkaar herkennen. Ichthus = ICHTHUS betekent letterlijk 'vis'.

De I staat voor Jezus, de CH voor Christus, de T voor THEOU, de U voor Uios, de S voor Soter. Dit kun je vertalen in: Jezus Christus Gods Zoon Verlosser.

Tegenwoordig zie je het symbool vaak op de achterkant van een auto als teken dat de eigenaar een christen is.

Davidster: symbool van het jodendom. Kruis: in het midden van het schilderij. De rode kleur symboliseert het bloed van Christus. Alpha en Omega: God zegt: Ik ben de eerste en de laatste.

Mozes bij de Schelfzee

Wat is hier afgebeeld? Wat zie je in dit schilderij? Wat zeggen de kleuren je? Wat zegt het over God?

Engelen

Er zijn engelen afgebeeld aan de glazen zee. Lees hierbij met de kinderen Openbaring 15 : 2 – 4. Wat zie je? Wat zeggen de kleuren je? Wat zegt het over God? Welke stemming geeft het schilderij?

Werkboek p. 66 & 67

De opdracht uit het werkboek kunnen de kinderen maken als verwerking op dit hoofdstuk. Dit kan aansluitend op deze les, maar je kunt er ook voor kiezen om een aparte (crea)les hieraan te besteden.

Afsluiting

Vraag de kinderen welke afbeelding uit het boek hen het meest aanspreekt en waarom.

HOOFDSTUK 34 PUUR GELUK!

Dag 1	<i>Ruth en Boaz</i> Ruth 3
Dag 2	<i>Schaduwverhaal</i> Verliefd?
Dag 3	<i>Mijn lief</i> Diverse teksten uit Hooglied, zie werkboek
Dag 4	<i>Puur geluk!</i> Lesboek p. 132 & 133 Werkboek p. 68 & 69

Algemene informatie

Dit groepsthema gaat over liefde, seksualiteit en verantwoordelijkheid. Seksualiteit komt in de Bijbel altijd aan de orde in relatie tot liefde en verantwoordelijkheid. De Bijbel is tamelijk open over seksualiteit.

We starten het thema met de vertelling over Ruth en Boaz. De situatie van Ruth en Boaz speelt zich in een heel andere tijd en cultuur af dan de onze. Toch zijn er wel zaken te leren uit deze geschiedenis. Centraal staan hier de zuivere en integere wijze waarop mensen met elkaar omgaan.

Voor de tweede dag is er materiaal in de vorm van een verzonden verhaal over loverboys. Dit verhaal kan als vertrekpunt gekozen worden voor een klassengesprek over verliefdheid en seksualiteit. In tegenstelling tot het bijbelse verhaal over Ruth en Boaz, komen hier de gevaren van seksualiteit aan de orde. Het is goed om open met leerlingen te praten over de mooie kanten van seksualiteit. Tegelijk kan seksualiteit ook op een verkeerde manier worden gebruikt. De duivel gebruikt mensen om zoveel mogelijk ongeluk te brengen.

De derde dag wordt gevuld met een bijbelleesles. Uit het boek Hooglied zijn een aantal teksten gekozen om te bespreken. Als uitgangspunt hebben we gekozen voor schriftgedeeltes waarin de jongen het meisje bezingt en omgekeerd. God heeft de liefde geschapen. De liefde tussen man en vrouw is een gave van God. Het is niet alleen een gave, maar ook een opgave. U gebruikt hierbij p. 68 uit het werkboek. De vierde dag is een verwerkingsles aan de hand van het Lesboek.

Doelstellingen

Na afloop van dit hoofdstuk:

- weten de leerlingen dat Ruth en Boaz Gods weg wilden gaan;
- dat, ook al is het moeilijk, de liefde voor God in een relatie tussen twee mensen voorop staat;

- dat liefde en seksualiteit geschenken van God zijn;
- zijn leerlingen zich ervan bewust dat elk mens uniek en waardevol is;
- dat seksualiteit één van de diepste gevoelens van een mens is;
- dat seksuele gevoelens gemakkelijk misbruikt kunnen worden door andere mensen;
- dat God mensen wil helpen zuiver en rein te leven.

Liederen

- Psalm 139 : 1, 11
- Psalm 45
- Psalm 19 : 3, 4, 5 en 6
- Gezang 473 - Neem mijn leven, laat het Heer
- Opwekking 281 - Als een hert dat verlangt
- Opwekking 427 - Maak mij rein voor U
- Alles wordt nieuw, deel IV - Ruth

HOOFDSTUK 34 - DAG 1 RUTH EN BOAZ

Verteltekst

Ruth 3

Achtergrondinformatie

Huwelijksaanzoek: Ruth vraagt Boaz ten huwelijk. In onze ogen is dat een beetje de omgekeerde wereld, ook al doet ze dat op advies van haar schoonmoeder. Volgens oude landbouwzeden is dit niet zo tegennatuurlijk als wij denken. Het familiegoed en het voortleven van de familie gaan boven persoonlijke belangen.

Tijd: het verhaal speelt zich af rond de Richtertijd, tussen 1200-1100 voor Christus. Waarschijnlijk vroeg in het voorjaar, rond april, omdat dan de gerst geoogst wordt. Veertien dagen tot een maand later kon de tarwe geoogst worden.

Dorsvloer: elk dorp beschikte gezamenlijk over een dorsvloer. Iedere boer had aan de rand van die vloer een eigen plaats waar hij zijn geogste tarwe of graan opsloeg. In de oogsttijd werd daar ook 's nachts de wacht gehouden. Boaz deed dat zelf, hij vertrouwde het zijn knechten niet toe.

Dorsen en wannen: het scheiden van het koren en het stro gebeurde op de dorsvloer, waar de boer het koren uitgespreid had. Daar liepen ossen overheen, die samen door een juk waren verbonden. Door steeds over het koren te lopen schoten de korrels uit de halmen. Dorsen betekent eigenlijk 'plattreden'. Het graan viel door het stro heen, terwijl het stro zelf werd fijngemaakt. Daarna begon het wannen. Daar had men wind voor nodig en daarom deed men dat voornamelijk 's avonds als het waaide. Met een gaffel of een schop werd een flinke hoeveelheid van het gedorste graan omhoog gegooid. De korrels waren het zwaarst, zij vielen direct naar beneden. Iets verderop kwamen de stropfels terecht. Het lichte kaf werd door de wind meegevoerd. Het stro diende daarna als veevoer en de laag harde stopfels (kaf) werd gebruikt als brandstof.

Aandachtspunten

Vertel het verhaal vanuit de persoon van Boaz. Het is avond, Boaz is op de dorsvloer bezig met het wannen van de gerst. Hij kijkt goed om zich heen, bang voor dieven, rovers. (In dit geheel past ook goed dat het verhaal zich afspeelt in de Richtertijd, wanneer er vaak overvallen in de oogsttijd plaats vonden.) Als hij klaar is met wannen gaat hij slapen tegen het opgehoogde koren. Nu komt Ruth in beeld. Beschrijf dat ze schone kleren aan heeft en lekker ruikt. Ze komt voorzichtig dichterbij,

slaat de deken aan het voeteneind op en gaat daar liggen. Ze presenteert zich als een bruid. Middenin de nacht wordt Boaz wakker. Hij ziet een vrouw aan zijn voeten liggen. Dan volgt het gesprek tussen Boaz en Ruth, waarbij de nadruk moet worden gelegd op de zuiverheid van Boaz. De eer van Ruth gaat hem boven alles. In de ochtendschemering gaat Ruth terug naar huis. Ze krijgt nog zes maten gerst mee. Ruth gaat naar huis en Boaz gaat op weg naar de stad om zijn belofte aan Ruth na te komen.

Introductie op de les

Een huwelijksaanzoek wordt omgeven met romantiek. Weten de kinderen voorbeelden te noemen van huwelijksaanzaken die ze gezien/gehoord hebben. Vertel de kinderen dat je nu ook vertelt over een huwelijksaanzoek, maar heel anders dan ze gewend zijn.

Afsluiting van de les

De titel van dit hoofdstuk is: Puur geluk! Kunnen de leerlingen vertellen waarom deze les goed aansluit bij die titel?

HOOFDSTUK 34 - DAG 2 VERLIEFD?

Er kan voor gekozen worden om het schaduwverhaal voor te lezen, maar het is ook heel goed mogelijk om het verhaal klassikaal te lezen.

In het verhaal en het klassengesprek dat u daarna met uw leerlingen voert, kunnen de volgende items aan de orde komen:

- wat er met je gebeurt wanneer je verliefd bent
- het verschil tussen verliefdheid, liefde en verantwoordelijkheid
- de relatie tussen kinderen en ouders
- hoe sommige mannen en jongens naar vrouwen kijken en omgekeerd
- liefde, verliefdheid en seksualiteit zijn mooi, maar er zijn ook mensen die op een verkeerde manier met de gevoelens van anderen omgaan

Suggesties voor enkele gespreksvragen

1. Else is een wat verlegen meisje, die zichzelf niet zo bijzonder vindt. Waaruit merk je dat in het verhaal op?
2. Ben jij wel eens ontevreden over je buitenkant?
3. Voel je jezelf dan minder dan een ander?
4. Welke dingen zou je aan jezelf graag willen veranderen?
5. Hoe kun je jezelf nemen zoals je bent?
6. Zijn er dingen waar je goed in bent?
7. Over welke dingen ben je onzeker?
8. Else is boos op Mirjam, omdat ze vindt dat Mirjam zich met haar zaken bemoeit. Is dat ook zo? Of wil Mirjam haar vriendin beschermen?
9. Hoe zou het komen dat Else verliefd is geworden op Enrico?
10. Dit verhaal gaat over vriendschap. Mirjam en Else vertellen alles aan elkaar. Hebben de kinderen een vriend of vriendin waar ze alles aan vertellen?
11. Vraag aan de kinderen of ze dit een verhaal voor meisjes vinden? Waarom? Gaat er een waarschuwing van dit verhaal uit?
12. Verkeerde vrienden hebben. Kun je als jongen een meisje ook waarschuwen als ze zich inlaat met verkeerde vrienden? Kan een meisje een jongen waarschuwen?
13. De titel van dit hoofdstuk is 'Puur geluk!'. Past die titel ook bij het verhaal wat je vandaag gehoord hebt?

Meer weten over loverboys?

Gerry Velema: Dodelijk verliefd,
isbn 90 266 1096 3

www.scharlakenkoord.nl

www.bewareofloverboys.nl

www.lover-boy.nl

www.chris.nl

SCHADUWVERHAAL VERLIEFD?

“Je bent verliefd!”

Met een plof valt Mirjam op het bed van haar vriendin Else neer. Ze trekt een paar fel gekleurde kussens onder haar benen en kijkt Else doordringend aan.

“Nietes!”

“Welles. Ik zie het aan je ogen!”

Het blijft even stil, dan laat Mirjam zich langzaam naast haar vriendin op het bed zakken.

“Goed dan... ik ben verliefd. Maar je houdt je mond.”

“Zie je wel”, juicht Mirjam. “Ik wist het! Vertel op, ik wil alles weten. Nee wacht, laat me raden. Ik weet het, het is die knappe gozer bij jullie uit de straat. Je weet wel, hij woont naast het postkantoor.”

Else schudt haar hoofd.

“Nee, dan is het die stoere bink van volleybal. Die knul die zo hoog kan springen. Wauw, hij houdt alle ballen tegen.”

Weer schudt Else haar hoofd.

“Nee?” vraagt Mirjam verwonderd. “Wie is het dan? Laat me nog even goed nadenken. Is het soms Mark, die knul bij jullie uit de kerk?”

“Die kwal, dank je wel”, bromt Else. “Nee, hij heet Enrico.”

“Enrico...? Is het een...?”

De rest van de vraag blijft in de lucht hangen.

“Een wat?” vraagt Else een beetje scherp.

“Nou gewoon, een buitenlander. Iemand die uit een ander land komt.”

“Nee, Enrico is net zo goed Nederlander als jij en ik. Waar bemoei je je eigenlijk mee?”

Mirjam slaat een arm om Else heen.

“Sorry, zo bedoel ik het niet. Ik flap er ook altijd zomaar alles uit. Maar nu wil ik echt alles weten, sinds wanneer?”

Else slaat haar armen om haar knieën. Ze kijkt een beetje dromerig voor zich uit.

“Hij staat sinds een paar weken bij school...”

“Bij school?” stuift Mirjam op. “Waarom heb ik hem dan nog nooit gezien?”

“Nee, hij staat achter de fietsenkelder. Met een paar vrienden. Hij heeft heel donkere ogen en heel mooie witte tanden. Hij lachte altijd naar me als ik voorbij reed.”

“En door die lach was jij ineens hoteldebotel verliefd.”

Else knikt.

“En toen?”

“Na een paar dagen kwam hij naar me toe. Hij vroeg of ik zin had om iets met hem te drinken in de stad.”

“En deed je dat?” vraagt Mirjam ongelovig. Dat had ze nooit achter haar wat verlegen vriendin gezocht.

“Ja, waarom niet. Hij bijt niet.”

Mirjam houdt haar mond. Nadenkend kijkt ze Else aan. Ergens vertrouwt ze het niet. Waarom staat die Enrico achter de fietsenkelder? En waarom heeft Mirjam haar niet eerder over hem verteld.

Opeens springt Else op. Ze duikt in haar schooltas.

“Kijk eens wat ik van hem gekregen heb”, zegt ze.

Ze steekt haar hand uit naar Mirjam. In haar handpalm ligt het nieuwste mobieltje, met een prachtig gekleurd frontje.

“Wauw!” zegt Mirjam bewonderend. “Heb je die zomaar gekregen?”

“Enrico vindt het belangrijk dat we op elk moment van de dag contact kunnen hebben.”

“Zohoo, en wat vinden ze er thuis van?” vraagt Mirjam.

Else draait zich om en kijkt uit het raam van haar slaapkamer.

“Else?”

“Ze weten het nog niet”, zegt Else zacht.

“Nog niet!” hoont Mirjam. Ze vindt het nu echt verdacht worden.

“Dus je gaat het wel vertellen?”

Else haalt haar schouders op. “Misschien...”

“Else, je bent een stommerd. Waarom doe je dit? Je kent hem amper.”

Mirjam gaat voor haar vriendin staan en schudt haar door elkaar.

“Laat me los, gek!” roept Else, terwijl ze Mirjam van zich af slaat. “Je bent jaloers. Jij wilt ook een vriendje.”

“Ach meid, hoepel op met je vriendje. Je bekijkt het maar, ik vertrek.”

Mirjam graait haar schooltas van de grond en rent de kamer uit. In de haast valt er een blaadje uit haar tas wat half onder Elses bed blijft liggen.

Er tingelt een kort melodietje door de kamer.

“M’n mobiel. Enrico.”

Else drukt snel op het knopje met de telefoon.

“Dag schatje, met mij. Hoe is-tie?”

Else voelt een warme gloed over haar wangen omhoog kruipen.

“Kun je naar de stad komen? Ik heb een prachtige ketting gezien, die zal ontzettend mooi bij je blauwe ogen staan. Om vier uur bij de klok tegenover het station. O ja, ga je volgende week zaterdag mee naar de disco? Ik wil dat graag, ik zie je zo. Doe!”

Else zakt op haar bed neer. Ze kijkt naar het mobieltje in haar handen. Zie je wel, Enrico is

wel aardig. Nu krijgt ze zomaar een ketting van hem. En hij wil zaterdag met haar uit.

Opeens krijgt haar gezicht een bezorgde uitdrukking. Thuis? Nu moet ze het wel vertellen, of niet? Ze zegt gewoon dat ze bij Eefje gaat logeren. Eefjes ouders vinden alles goed. Die zeuren niet over te jong zijn voor vriendjes.

En Mirjam? Laat die zich met haar eigen zaken bemoeien. Voorlopig zijn ze geen vriendinnen meer.

Else loopt naar de spiegel en staart in het gezicht van een heel gewoon meisje. Met blonde piekharen, zonder een enkele krul. Ze wrijft over haar wangen. Links onder haar wang zit een dikke pukkel. Ze hoopt dat die zaterdag weg is...

Alleen haar ogen, die zijn mooi. Helderblauw, als de Middellandse Zee, zegt papa altijd. Sterretjes, zegt Enrico. Dat klinkt veel leuker.

Else kijkt op haar horloge. Het is half vier. Als ze op tijd wil zijn, moet ze nu weg. Ze pakt snel haar mobiel en propt hem in een tasje.

“Je moet altijd bereikbaar zijn”, heeft Enrico haar op het hart gedrukt.

De deur van de slaapkamer slaat met een klap achter haar dicht. Het blaadje onder haar bed wappert omhoog.

‘Uitnodiging voor een bijeenkomst over lover-boys. In de aula van de school, vrijdag om vier uur....’

HOOFDSTUK 34 - DAG 3 MIJN LIEF

Lezen

gedeeltes uit Hooglied (zie werkboek p. 68)

Achtergrondinformatie

Hooglied 2:2 'Als een lelie tussen de distels, zo is mijn vriendin tussen de meisjes'

De dichter wil andere meisjes niet als minderwaardig afdoen, maar om ze als achtergrond tegen zijn eigen geliefde af te zetten. Zij is de mooiste van allemaal.

Hooglied 4:1 'Je haar golft als een kudde geiten die afdaalt van Gileads bergen'

Deze tekst kun je vertalen met neergolven, neerspringen of huppelen. Het gaat hier niet alleen om de kleur of de vorm, maar ook om de beweging. Het haar leeft! De lokken dansen om haar hoofd en op haar schouders.

Hooglied 4:2 'Je tanden zijn als witte schapen: klaar voor de scheerder komen ze twee aan twee uit het water'

Voordat een kudde schapen geschoren wordt, moeten ze eerst een bad ondergaan. Ze komen rein en wit uit het water tevoorschijn; keurig in een rij, twee aan twee. Een rij hagelwitte tanden, meisjes van tegenwoordig zijn er niet minder trots op.

Hooglied 4:3 'Als een koord van karmozijn zijn je lippen'

Ze zijn prachtig rood. Lippen om te zoenen!

Hooglied 6:5 'Wend je ogen af, ze verwarren mij'

De jongen kan er niet tegen dat het meisje hem aankijkt. Hij wordt verlegen onder die blikken.

Hooglied 1:3 'zoet is de geur van je huid'

Het meisje ruikt als het ware de geur van de jongen, ze herkent hem ook. Hij ruikt gewoon lekker.

Hooglied 2:5 'want ik ben ziek van liefde'

Het meisje is gewoon smoorverliefd.

Hooglied 2:8 'Kijk! Hij komt, springend over de bergen, dansend over de heuvels'

Het meisje kijkt uit het raam en ziet hem aankomen. Hij is door het dolle heen, op weg naar zijn geliefde.

Hooglied 5:15 'Zijn gestalte is fier als een ceder van de Libanon'

Nu zullen we zeggen, het is een boom van een kerel. Een ceder is het beeld van kracht, macht en verhevenheid.

Hooglied 8:6 'Draag mij als een zegel op je hart, als een zegel op je arm'

Er waren in oude tijden twee soorten zegels. Het ene droeg men als een snoer om de hals, dus op de hartstreek. Onzichtbaar, op een plek

waar je kostbare dingen verbergt. Het andere droeg men zichtbaar aan de vinger.

Suggesties voor het klassengesprek

De kern van deze leesles is de manier waarop jongens tegen meisjes aankijken en omgekeerd. Uitdrukkingen als '*Lekker ding*' en '*Wat een stuk*' zullen zeker herkenbaar zijn. Veel van deze opmerkingen zijn seksueel getint. Door kennis te maken met het boek Hooglied zullen leerlingen zien dat het ook anders kan.

In het werkboek op p. 68 staan een aantal uitspraken van een jongen naar zijn meisje en van het meisje naar de jongen. Teksten uit Hooglied zullen leerlingen aanvankelijk wat vreemd en mogelijk ook lachwekkend in de oren klinken. Het is de bedoeling om met elkaar te zoeken naar bewoordingen in hedendaags Nederlands die overeen komen met de woorden uit Hooglied.

Je kunt ervoor kiezen om alleen de aangegeven tekst te lezen of er enkele verzen omheen bij te kiezen.

HOOFDSTUK 34 - DAG 4 PUUR GELUK

Lesboek p. 132 & 133

Ruth en Boaz

Mogelijk dat er leerlingen zijn die denken dat Boaz en Ruth met elkaar naar bed zijn geweest. Veel jongeren komen vandaag de dag met films en boeken in aanraking waar dat de meest gangbare verloop van het verhaal zou zijn. Juist daarom is het goed om op Boaz te letten. Boaz blijkt een man die op een zorgvuldige wijze met de situatie omgaat. Trouw, eerlijkheid en verantwoordelijkheid zijn eigenschappen die op hem van toepassing zijn. Boaz is trouw, hij neemt Ruth niet voor één nacht. Boaz is eerlijk, hij vertelt dat een andere lossier nader staat. Boaz neemt zijn verantwoordelijkheid. Hij weet dat Ruth een man nodig heeft om voor haar en voor Noomi te zorgen.

Voor de spiegel

Toen God de mens gemaakt had, zag Hij dat het goed was. Vandaar dat de vraag of ze wel eens in hun blootje voor de spiegel hebben gestaan niet zo gek is. Weten ze wel hoe mooi ze zijn? God heeft hen gemaakt!

Laat u niet verleiden om de tekst in het Lesboek te gebruiken om een discussie te ontketenen over de vraag wat wel of niet voor de trouwdag volgens de Bijbel zou mogen. Zinvoller is het om de vraag te bespreken waarom je zuinig bent op je lichaam en waarom je je niet zomaar aan een vakantievriendje geeft.

Werkboek p. 68 & 69

De eerste bladzijde uit het werkboek wordt gebruikt bij dag drie.

Op de tweede bladzijde van het werkboek staan vijf vragen die de leerlingen aan hun vader of moeder kunnen vragen.

Naast deze vijf vragen moeten ze ook zelf vragen verzinnen en die aan hun vader of moeder stellen. Bijvoorbeeld:

- Schreef u wel eens liefdesbriefjes?
- Wat is het mooiste cadeau wat u ooit aan elkaar gegeven hebt?
- Hoe hebt u elkaar 'gevraagd'?
- Wat is de mooiste herinnering aan uw trouwdag?
- Wat was de tekst waarover de dominee gepreekt heeft in uw trouwdienst? Denkt u daar nog wel eens aan?

HOOFDSTUK 35

LIEFDE IS....

- Dag 1 *Jezus wast de voeten van Zijn leerlingen*
Johannes 13 : 1 – 20
- Dag 2 *Schaduwverhaal*
Samen delen?
- Dag 3 *Heb elkaar lief*
1 Johannes 3
- Dag 4 *Liefde is....*
Lesboek p. 134 & 135
Werkboek p. 70 & 71

Liederen

- Psalm 62
- Psalm 63
- E&R 166 - O grote God die liefde zijt
- E&R158 - Neem mijn leven, laat het Heer
- E&R 286 - Wie is mijn naaste?
- E&R 263- Ik was hongerig

Thema

De Here Jezus leert ons wat dienstbaarheid is. Hij leefde niet voor zichzelf, maar leefde om anderen te dienen.

Algemene informatie

De kern van een christelijke levenshouding kan worden weergegeven door het woord 'Dienstbaarheid'. Het krachtigste voorbeeld van een dienstbare levenshouding zien we in Jezus zelf. Hij gaf Zijn leven om anderen te redden. In deze week houden we ons met dit thema bezig door middel van een bijbelvertelling over de voetwassing, een gespreksles naar aanleiding van een schaduwverhaal en een leesles uit één van de brieven van Johannes.

Doelstellingen

Na afloop van dit hoofdstuk:

- kennen leerlingen de betekenis en de christelijke dimensie van de woorden 'dienen' en 'dienstbaarheid';
- realiseren de leerlingen zich dat de Here Jezus door de voeten van de discipelen te wassen een voorbeeld geeft voor anderen;
- weten leerlingen dat Jezus volgen betekent elkaars voeten wassen;
- kunnen de leerlingen uitleggen wat het in de praktijk betekent om elkaars voeten te wassen;
- zijn leerlingen zich ervan bewust dat - zoals Petrus moest accepteren dat Jezus zijn voeten waste - wij de dienende liefde van Jezus moeten aanvaarden;

Memoriseertekst

Dit is Zijn gebod: dat we geloven in de naam van Zijn Zoon Jezus Christus en elkaar liefhebben, zoals Hij ons heeft opgedragen. Wie zich aan Zijn geboden houdt blijft in God, en God blijft in hem. Dat Hij in ons blijft weten we door de Geest die Hij ons heeft gegeven.

1 Johannes 3 : 23 en 24

HOOFDSTUK 35 - DAG 1

JEZUS WAST DE VOETEN VAN ZIJN LEERLINGEN

Verteltekst

Johannes 13 : 1 - 20

Afsluiting van de les

Wat leer je van de Here Jezus in dit verhaal?

Achtergrondinformatie

Afscheidsmaal: de voetwassing gaat vooraf aan het afscheidsmaal (en de instelling van het avondmaal) dat ook door andere evangelisten wordt beschreven. Alleen Johannes zoomt in op de voetwassing. De discipelen moeten eerst van Jezus leren wat hun houding in het leven is en wat dienstbaarheid betekent;

Voetwassing: het was zeer ongebruikelijk dat een hogergeplaatste de voeten wuste van een lagergeplaatste. Voeten wassen was de taak van een slaaf of knecht. Jezus is bereid slaaf te worden; Hij knielt neer voor Zijn discipelen om hun voeten te wassen.

Waskom: een grote ronde schaal met in het midden plaats voor de voet.

Petrus: Petrus weigert eerst de voetwassing, maar hij moet van Jezus aanvaarden dat Hij zijn voeten wast.

Aandachtspunten

- Het tijdstip waarop deze geschiedenis zich afspeelt is enkele dagen voor het lijden en sterven van de Heiland;
- Leg het gebruik en de betekenis van voetwassing uit;
- De discipelen hebben blijkens Lucas 22 : 24 ev onenigheid tijdens de maaltijd over wie de belangrijkste is. Jezus leert ze wat een christelijke levenshouding inhoudt;
- Laat tijdens de vertelling de term dienstbaarheid vallen en laat aan de hand van de houding van de Here Jezus zien wat daaronder verstaan wordt;
- Vestig speciaal de aandacht op Petrus. Ook hij heeft meegedaan met de discussie over wie de belangrijkste was. Wanneer echter Jezus bij hem aankomt om de voeten te wassen, weigert hij dit eerst. Jezus leert hem echter dat Hij ook voor Petrus Zich vernedert. en dat Petrus de liefde van Jezus moet aanvaarden

Introductie op de les

Welke meester of juf is bij jullie op school de belangrijkste? Vind je dat de belangrijkste leerkracht ook de vervelende klusjes behoort te doen? Of zijn die karweitjes voor de leerkracht die het kortst bij de school werkt? Of voor de conciërge?

HOOFDSTUK 35 - DAG 2 SAMEN DELEN?

Schaduwverhaal Samen delen?

Er kan voor gekozen worden om het verhaal voor te lezen, maar het is ook heel goed mogelijk om het verhaal klassikaal te lezen.

In het verhaal en het klassengesprek dat u daarna met uw leerlingen voert, kunnen de volgende items aan de orde komen:

- Kimberly komt door eigen schuld in de problemen, zo lijkt het
- Wat zou jij doen wanneer Kimberly ten gevolge van haar eigen gedrag zo in de problemen komt.

Enkele suggesties voor gespreksvragen

- Waarom zou Kimberley al het snoep zelf opeten?
- Wat vind je ervan dat Judith en Sascha alles opruimen?
- Wat zou jij gedaan hebben als je deze kamer binnenkwam?

SCHADUWVERHAAL SAMEN DELEN?

“Wat heb jij bij je?” Sascha kijkt haar vriendin Judith met glimmende ogen aan. “Ik heb dit!” Ze trekt de rits van het grote vak aan de voorkant van haar reistas open. Judith ziet een grote zak drop, een zak paprika wokkels en een paar rollen drop. “Wat veel”, zegt ze met een zucht.

“Valt wel mee”, zegt Sascha. “Laat nou eens zien, wat heb jij?”

Judith diept uit haar tas een zak pepermunt en twee rollen mentos op. “Lekker”, zegt Sascha. “Samen delen?”

Judith knikt. Ja, samen delen. Ze zijn niet voor niets al jaren hartsvriendinnen. Nu zijn ze op zomerkamp. Voor het eerst. Ze slapen met acht meisjes op een zaal. Als ze het zo bekijkt kon het wel eens heel gezellig worden.

Ze heeft er echt zin. Het stond ook zo leuk in de kleurige folder die ze thuis had gekregen. Nachtwandelingen, bosspelen, een survival, kampvuur, praise en nog veel meer. En dat allemaal in één week. Volgens haar komen ze tijd te kort. Voor geintjes of zo. Reken maar dat ze daar wel voor te porren is.

“Wie heeft Kimberley gezien?”

De groep meisjes lopen met Annelie aan het hoofd terug naar de slaapzaal. Judith en Sacha lopen achteraan. Ze hebben de afgelopen dagen al heel veel lol gehad. Vooral met Annelie. Af en toe heeft ze een grote mond, maar je kunt reuze met haar lachen.

Ze heeft het alleen niet zo op Kimberley voorzien. Het is net of ze haar steeds voor schut zet.

“Ze zal wel weer in de slaapzaal zijn”, roept Annelie. “Hebben jullie gezien hoeveel snoep ze bij zich heeft? Bijna een hele tas vol. Chips, lolly’s en ik zag ook een grote zak mars. Heeft er al iemand iets van haar gehad?”

Aarzelend schudden de meisjes hun hoofd.

“Zie je wel! Net wat ik dacht. Ze eet alles alleen op.”

Annelie duwt de deur van de slaapzaal open.

“Ajakkie! Wie heeft dat gedaan? Wat een meur!”

Annelie knijpt met haar vingers haar neus dicht. Zoekend kijkt ze de slaapzaal rond. De andere meisjes zijn bij het ruiken van de vieze lucht gillend terug naar buiten gerend. Alleen Judith en Sacha blijven staan.

Langzaam lopen ze door. De lucht in de zaal is niet te harden. Opeens kijkt Annelie vol afgrijzen naar de kots die op de grond tussen hun bedden ligt. Kimberley ligt met een bleek gezicht op het onderste stapelbed.

“Heb jij dat gedaan?” zegt Annelie verontwaardigd. “Ik had het kunnen weten. Je hebt zeker in je eentje die hele zak mars leeggegeten. Heb je wel eens gehoord van uitdelen...”

Kimberley doet haar ogen dicht. Het is net of ze de boze woorden van Annelie niet hoort.

“Wie moet dat opruimen?” vraagt Judith.

“Wat denk je?” stuift Annelie op. “Dat moet ze zelf doen. Kom mee, we gaan naar de leiding.”

“Kunnen we haar hier wel zo laten liggen?” vraagt Judith. Ze heeft een beetje medelijden met Kimberley. Het is nooit leuk om over te geven en zeker niet in een slaapzaal op een zomerkamp.

“Wou je haar helpen?” vraagt Annelie verontwaardigd. “Mooi niet!”

Met grote passen loopt ze de slaapzaal uit in de richting van de kamer van de leiding. Judith loopt langzaam achter haar aan. Bij de deur kijkt ze nog even achterom naar Kimberley. Die heeft zich nog niet verroert.

“Moet je kijken!” Annelie wijst naar een vel papier, dat op de deur van de kamer van de leiding hangt.

“Tot drie uur werkoverleg. Niet storen!” staat er met grote letters op.

“Ik klop toch”, zegt Annelie boos. “Werkoverleg of geen werkoverleg.”

Ze houdt haar hand al omhoog om een stevige roffel op de deur te geven.

“Wacht even”, zegt Judith, terwijl ze haar hand op Annelie’s arm legt.

“Waarom?”

“Je leest toch wat er staat”, zegt ze aarzelend.

“Niet storen!”

“Ben je nou helemaal? Dacht je dat ik die troep op ga ruimen? Het is haar eigen schuld.”

Het blijft even stil.

“Misschien”, zegt Judith bedachtzaam.

“Mooi niet! Als je het zo graag wilt, doe je het zelf maar.”

Annelie draait zich om en loopt de gang door naar buiten.

“Zo dat was dat!”

Judith haalt even diep adem. “Wat nu? Toch kloppen?”

Sacha schudt haar hoofd.

“Beter van niet. Misschien is Kimberley echt ziek. Annelie denkt dat ze die hele zak mars heeft opgegeten. Maar misschien is dat helemaal niet waar.”

“Zou je denken”, zegt Judith. Sacha haalt haar schouders op.

“Ik weet het niet. Zullen we bij haar gaan kijken?”

“Heb jij knijpers”, lacht Judith, terwijl ze met haar vingers haar neus al weer dicht knijpt. “Hebben we wel nodig.”

Bij de deur van de slaapzaal blijven ze staan. “Ik kan er eigenlijk helemaal niet tegen”, zegt Judith giechelend. “Straks ga ik zelf ook over mijn nek. Weet jij hoe je kots moet opruimen?” “Zand erover”, zegt Sacha. “Zo doet de juf op school het ook altijd.”

Voorzichtig duwen ze de deur een klein stukje open. Ze gluren door de opening naar binnen. Zou Kimberley nog op bed liggen?

“Neus dicht!” commandeert Judith. Ze knijpt haar eigen neus stijf dicht en loopt snel naar een raam. Ze trekt de klink omlaag en duwt het raam wagenwijd open. Dan loopt ze naar het bed van Kimberley.

Kimberley ligt nog steeds met een bleek gezicht op bed.

“Is ze weg?” fluistert ze. Judith knikt.

“Ben je echt ziek?” vraagt Sacha. Kimberley schudt haar hoofd.

“Dus toch van die marsen?”

Kimberley draait haar hoofd naar de muur.

Judith kijkt Sacha aan. Ze knikken elkaar toe.

“Okee, we zullen je helpen”, zegt Judith. “Voor deze keer. Als jij even naar de badkamer gaat om je gezicht te wassen, dan halen Sacha en ik een emmer zand. Over tien minuten is er niets meer van te zien. En van te ruiken”, voegt ze er lachend aan toe.

Een paar minuten later zijn de beide meisjes druk aan het werk. Zand is er genoeg te vinden op het zomerkamp. Kimberley zit op een stoel en bekijkt alles van een afstand. Ze schaamt zich voor wat ze gedaan heeft. Stom dat ze die hele zak achter elkaar genomen heeft. Maar het was ook zo lekker...

Opeens gaat Judith rechtop staan. Ze heeft iets bruins in haar hand.

“Kijk eens wat ik heb! Dit lag nog onder het bed..”

Triomfantelijk zwaait Judith het voorwerp onder de neus van Sacha heen en weer.

“Zin in een mars?”

HOOFDSTUK 35 - DAG 3

HEB ELKAAR LIEF

Verteltekst

1 Johannes 3

In het werkboek vindt u verwerkingsvragen bij het bijbelgedeelte.

De vraag onderaan de linker bladzijde is erop gericht om de bijbelles met een klassengesprek af te sluiten.

HOOFDSTUK 35 - DAG 4 LIEFDE IS....

Lesboek p. 134 & 135

Liefde is ...

Verliefd zijn op iemand overkomt je. Ineens merk je dat je de ander meer dan gewoon leuk vindt. Op de een word je wel verliefd, maar op de ander zou je onmogelijk verliefd kunnen worden. Voor iemand waar je verliefd op bent, heb je alles over. Dat is niet zo moeilijk. Maar hoe zit het met liefde. Liefde blijkt veel meer een keuze te zijn. Je kunt iets uit liefde voor iemand doen, zonder dat je verliefd bent op die persoon. Sterker nog: je kunt iets uit liefde doen voor iemand waar je eigenlijk een hekel aan hebt.

Het verschil tussen liefde en verliefdheid komt aan de hand van de Liefde is...-plaatjes aan de orde. Liefde blijkt van alles te maken te hebben met dienstbaarheid. Zelfopofferende liefde (agapè) is dus iets anders dan een verliefd gevoel voor iemand hebben.

De rechter bladzijde geeft een aantal bijbelteksten die iets vertellen over liefde/dienstbaarheid. Een aantal leerlingen zal geholpen moeten worden om de essentie uit de bijbeltekst te halen.

Efeze 5 : 1 en 2	Jezus heeft Zijn leven gegeven voor ons. Wij moeten het voorbeeld van Jezus volgen.
Filippenzen 2 : 3 – 5	Christenen moeten de gezindheid van Christus hebben. Niets uit geldingsdrang doen. Bescheiden zijn, en de ander belangrijker vinden dan jezelf.
2 Kor 8 : 1 - 5	Wees vrijgevig.
Rom 14 : 13	We moeten elkaar niet veroordelen bij verschil van inzicht. Erger je broeder of zuster niet.
1 Petrus 4 : 8 – 10	Liefde betekent: gastvrij zijn, vergeven, elkaar helpen.
1 Johannes 3 : 16 - 19	Liefhebben doe je niet met mooie woorden, maar met daden.

De week kan op creatieve wijze afgesloten worden doordat leerlingen zelf een Liefde is-plaatje ontwerpen waarmee ze laten zien dat ze begrepen hebben waar het in de Bijbel over gaat bij dienstbaarheid.

Werkboek p. 70 & 71

Leerlingen moeten van een aantal woorden die iets te maken hebben met dienstbaarheid de betekenis geven. Eventueel kan een woordenboek geraadpleegd worden. Tot slot moeten leerlingen vier voorbeelden uit de Bijbel geven

die laten zien wat met dienstbaarheid wordt bedoeld.

HOOFDSTUK 36 EEN WERELDWIJDE KERK

- Dag 1 *De eerste Christenen*
Handelingen 11 : 19 – 26
- Dag 2 *Vervolgingen*
Handelingen 7 : 54 – 8 : 8
- Dag 3 *Verskillend, maar één in Christus*
De Apostolische Geloofsbelijdenis
- Dag 4 *Een wereldwijde kerk*
Lesboek p. 136 t/m 139
Werkboek p. 72 & 73

Thema

God verbindt mensen met elkaar, wereldwijd. Heel verschillend, maar toch één in de HEER.

Algemene informatie

God is een geweldig plan begonnen! Heel verschillende mensen verbindt Hij met elkaar. En die verschillende mensen –allemaal met hun eigenheid- mogen God dienen en elkaar helpen in het volgen van Jezus.

Verschillen tussen mensen worden vaak als probleem gezien. We willen dan dat die ander gaat veranderen zodat hij of zij wordt zoals we zelf zijn. Maar God heeft mensen bewust heel verschillend gemaakt. De rijkdom die verschillen met zich meebrengen mag deze week in de schijnwerpers staan.

Christenen worden ook door tijden en plaatsen heen met elkaar verbonden. Zo kunnen christenen zich nu verbonden voelen met Stefanus uit Handelingen 7. Christenen in China en Noord Korea bidden voor christenen in het vrije westen, en ook omgekeerd. Die wereldwijde kerk, met die rijkdom aan verschillen, komt deze week in dit schoolthema aan de orde. Ook in de andere leerjaren is er een schoolthema rond kerk-zijn. In elk leerjaar komt hiervan weer een ander aspect aan de orde.

Doelstellingen

Na afloop van dit hoofdstuk:

- weten de leerlingen wat een kerk is;
- weten de leerlingen dat God in de Bijbel al voorspelt dat zij die Christus willen volgen, vervolgd zullen worden;
- weten de leerlingen dat het goed is wanneer verschillen tussen mensen en culturen naar voren komen in de wijze waarop we God dienen.

Memoriseertekst

Deze week is er geen 'Memootje'. Wel is de Apostolische geloofsbelijdenis in het werkboek afgedrukt.

Liederen

- Psalm 117
- Psalm 84
- Psalm 149
- E&R 125 - De kerk van alle tijden
- Liedboek voor de kerken, Gezang 304 - God is getrouw, zijn plannen falen niet
- E&R 420 - Door de wereld gaat een woord
- E&R 168 - Samen in de naam van Jezus

Hulpmiddelen

- www.opendoors.nl en www.zoa.nl
- Materiaal op te vragen bij Open Doors
- Powerpointpresentatie 'Leven op de vuilnisbelt', met bijbehorende teksten te downloaden vanaf www.bijbelonderwijs.nl

HOOFDSTUK 36 - DAG 1 DE EERSTE CHRISTENEN

Verteltekst

Handelingen 11 : 19 - 26

Achtergrondinformatie

Fenicië: de landstreek Fenicië maakte deel uit van de Romeinse provincie Syrië. De vroegere inwoners van Fenicië stamden van de Kanaänieten af. De streek ligt aan de kust van de Middellandse Zee.

Antiochië: na Jeruzalem speelde deze stad een hele belangrijke plaats in de eerste christengemeente. Voor de Romeinen was dit na Rome en Alexandrië de belangrijkste stad. Het werd de thuisbasis voor Paulus tijdens zijn zendingsreizen. Antiochië was het centrum van veel verschillende godsdiensten en een belangrijke handelsplaats.

Christenen: letterlijk: aanhangers van Christus. Zoals aanhangers van Herodes herodianen werden genoemd, zo krijgen de volgelingen van Jezus nu ook een naam. Hieruit blijkt dat christenen voor het eerst als aparte groep worden gezien, te onderscheiden van de Joden en van de niet-Joden.

Aandachtspunten

- Herinner de kinderen aan de vervolgingen van Paulus die een ware klopjacht hield onder de volgelingen van Jezus. Vertel hun wat dat betekende voor gezinnen: je huis uit, angst, maar vooral ook gebed en verbreiding van het evangelie.
- De mensen vluchtten naar Fenicië, Cyprus en Antiochië en brachten het evangelie daar aan de Joden die er woonden. De Griekse bevolking werd ook benaderd, maar vooral door niet-Joden, nl. de Cyprioten en de Cyreneeërs. Door hun niet-joodse herkomst, was het voor hen gemakkelijker om de Grieken te benaderen.
- Mensen gingen over tot het geloof in de Heer. Dat betekent dat ze zich helemaal gingen oriënteren op wat God hen wilde zeggen door het evangelie van Jezus Christus. Het was niet zo dat ze van religie veranderden.
- Barnabas wordt naar Antiochië gestuurd om te kijken wat er gebeurt. De gemeente in Jeruzalem wil invloed uitoefenen. Doordat half-joden en niet-joden bij de gemeente in Antiochië kwamen, moest de binding met Israël en de wetsgetrouwe Joden gewaarborgd blijven.
- Paulus verbleef intussen in zijn geboorteplaats Tarsus. Daar was hij tijdelijk heen gestuurd, omdat de Joden plannen had-

den gemaakt om hem te vermoorden (Handelingen 9 : 23 – 29).

- In Antiochië werden de volgelingen van Jezus voor het eerst christenen genoemd.
- Antiochië was de plaats van waaruit het evangelie bewust aan niet-joden werd verkondigd. Gods kerk ging zich verspreiden.

Introductie op de les

In Nederland is het aantal mensen dat naar de kerk gaat, de afgelopen vijftig jaar sterk afgenomen. Hoe zou dat komen?

In andere landen is een enorme honger naar het evangelie. Hoe komt het dat dat zo sterk kan verschillen?

Afsluiting van de les

Bespreek met de kinderen de kaart uit het lesboek. Bekijk de plaatsen en streken die in de vertelling ook genoemd worden met de kinderen. Probeer een antwoord op de vraag te formuleren. Hierin wordt duidelijk dat Gods Geest mensen beweegt Zijn naam te verkondigen. In vers 24 wordt van Barnabas gezegd dat hij vervuld was met de heilige Geest.

HOOFDSTUK 36 - DAG 2 VERVOLGINGEN

Vertelteksten

Handelingen 7 : 54 – 8 : 8

Achtergrondinformatie

Mensenzoon: Stefanus zegt dat hij de mensenzoon ziet. Dit verwijst naar een visioen van Daniël die iemand als een Mensenzoon ziet naderen (Daniël 7 : 13 en 14).

Stenigen: steniging was de straf op godslastering (Leviticus 24 : 14 ev).

Hevige vervolging: er lijkt sprake van een georganiseerde klopjacht op christenen die langer duurt.

Aandachtspunten

- Vertel wat de reden van de mensen is om Stefanus te stenigen.
- De mensen die Stefanus stenigen, denken waarschijnlijk dat ze hiermee een goed werk doen.
- Stefanus neemt niets van zijn woorden terug.
- Het gebed van Stefanus om deze zonde niet toe te rekenen.
- Saulus is bij de terechtstelling aanwezig, en door op de jassen te passen in wezen ook medeplichtig. In elk geval stemt hij ermee in.
- Deze Saulus zal kort hierna zich op een vreselijke wijze inzetten om de christenen te vervolgen. Vertel iets over wie deze Saulus (later Paulus) was.

Introductie op de les

Vraag de leerlingen of ze weten wat vrijheid van godsdienst betekent. Vraag ook of ze landen kunnen noemen waar geen vrijheid van godsdienst is. Zijn er ook leerlingen die iets weten van organisaties als Amnesty International of Open Doors?

Een andere mogelijkheid is dat u vraagt of leerlingen voorbeelden van personen uit de Bijbel die vervolgd werden om hun geloof kunnen noemen.

Afsluiting van de les

U kunt het waar gebeurde verhaal van Sjenoeda vertellen of voorlezen aan de hand van de powerpointpresentatie 'Het wonder op de vuilnisbelt'.

Dit verhaal gaat over een jongen die in Egypte opgroeit op een vuilnisbelt en lid is van de Koptische kerk in Egypte.

De powerpointpresentatie en de vertelteksten bij de presentatie zijn te downloaden vanaf www.bijbelonderwijs.nl

HOOFDSTUK 36 - DAG 3

VERSCHILLEND, MAAR EEN IN JEZUS

Verteltekst

De Apostolische geloofsbelijdenis (afgedrukt in het werkboek)

Aandachtspunten bij het klassengesprek

- Voer het klassengesprek aan de hand van de foto's en de interactievraag op pagina 138.
- Lees de kinderen Matteüs 18 : 20 voor: 'Waar twee of drie mensen in mijn naam samen zijn, ben ik in hun midden.' Let hierbij vooral op de woorden 'in mijn naam'.
- Een volk heeft vaak een volkslied en een vlag. Misschien zou je de apostolische geloofsbelijdenis het volkslied van de kerk kunnen noemen.
- De foto's laten iets zien van de verschillen tussen christenen. Deze verschillen kunnen met de cultuur en het land samenhangen, maar ook de leeftijdsfase en karakter van mensen, evenals de geschiedenis van een kerk spelen hierbij een rol.
- Welke verschillen kunnen leerlingen op basis van de foto's noemen?
- Wanneer mensen oprecht Jezus willen volgen en zij de Bijbel als licht op hun pad aanvaarden, zijn verschillen tussen mensen mooi.
- Eventueel kunt u ook aandacht besteden aan de eerste christelijke gemeente.

Afsluiting van de les

Bespreek wat de kern is van het christelijk geloof. U kunt dit doen aan de hand van de apostolische geloofsbelijdenis.

HOOFDSTUK 36 - DAG 4 EEN WERELDWIJDE KERK

Lesboek p. 136 t/m 139

De eerste christenen

In groep 7 zijn de zendingsreizen van Paulus aan de orde geweest. Aan de hand van het kaartje op deze bladzijde kunt u het werk dat God in de eerste eeuwen van onze jaartelling begonnen is, bespreken.

Afhankelijk van de school en de methode die gebruikt wordt, zal in veel gevallen bij vakken als geschiedenis of kerkgeschiedenis het leven van de eerste christenen aan de orde zijn geweest. De interactievraag onderaan de bladzijde biedt de gelegenheid om hierover met leerlingen door te praten.

Vervolgingen

Christenen werden niet alleen in de eerste eeuwen van onze jaartelling vervolgd. In tal van landen worden ook nu nog christenen om hun geloof gediscrimineerd of vervolgd. De tekst uit 'Zij mogen de hemel niet zien' (opgenomen in het kader) is schokkend en veelzeggend.

De situatie waarin veel christenen in andere landen verkeren kan ons aan het denken zetten.

Verskillend, maar één in Christus

De foto's op deze bladzijde laat iets zien van de culturele verscheidenheid van het christendom. De foto linksboven en linksonder zijn genomen in een respectievelijk traditionele Nederlandse kerkdienst en een Nederlandse jeugdkerk.

De foto's rechtsboven en rechtsonder zijn genomen in een kerk in de Bijlmer (Amsterdam Zuid-Oost) en een kerkje in een zendingsgebied in een Derde wereldland.

Een wereldwijde kerk

In het kader van dit groepsthema zijn zes werkingsopdrachten opgenomen waaruit leerlingen een keuze kunnen maken. De opdrachten zijn bedoeld om samen met andere leerlingen uit te werken.

Werkboek p. 72 & 73

Er kan voor gekozen worden om leerlingen de apostolische geloofsbelijdenis uit het hoofd te laten leren. Deze geloofsbelijdenis vat kernachtig samen wat christenen geloven.

Op de rechter bladzijde staan zes kernwoorden die alles te maken hebben met de wereld-

wijde kerk. Weten leerlingen aan het einde van de week wat de woorden betekenen?

HOOFDSTUK 37 GEEF ME JE HART

Dag 1	<i>De tien geboden</i> Exodus 19 – 20 : 21 Exodus 24 : 1 – 8
Dag 2	<i>Heb God lief boven alles</i> Rechters 6 : 1 – 32
Dag 3	<i>En je naaste als jezelf</i> Galaten 5 : 13 – 26
Dag 4	<i>Geef Me je hart</i> Lesboek p. 140 t/m 143 Werkboek p. 74 & 75

Thema

Heb God lief boven alles en je naaste als jezelf.

Algemene informatie

In de verschillende leerjaren komen de tien geboden op aangepast niveau aan de orde. De kern van de wet van God is dat mensen God en hun naaste liefhebben.

Eerst wordt nogmaals de geschiedenis van de wetgeving op de Sinaï verteld. Wat vooral opvalt in deze geschiedenis is de heiligheid van God. Op de tweede dag staan de eerste vier geboden centraal. Op de derde dag wordt ingezoomd op de laatste vijf geboden.

Omdat het hier een schoolthema betreft, zijn er op de laatste bladzijde van het hoofdstuk opdrachten gegeven waar leerlingen in kleine groepen aan werken.

Doelstellingen

Na afloop van dit hoofdstuk:

- kennen leerlingen de samenvatting van de wet;
- kennen de leerlingen de tien geboden;
- begrijpen de leerlingen dat de kern van de wet de liefde is;
- weten de leerlingen dat we de tien geboden niet kunnen houden, maar dat Jezus de wet voor ons heeft vervuld;
- weten de leerlingen waarom God de tien geboden heeft gegeven.

Memoriseertekst

'Heb de Heer, uw God, lief met heel uw hart en met heel uw ziel en met heel uw verstand. Dat is het grootste en eerste gebod. Het tweede is daaraan gelijk: heb uw naaste lief als uzelf. Deze twee geboden zijn de grondslag van alles wat er in de Wet en de Profeten staat.'
Matteüs 22 : 37 - 40

Liederen

- Psalm 119
- Gereformeerd Kerkboek, Gezang 176 - De Tien Woorden
- Opwekking 70 - Heer, onze God
- Opwekking 244/E&R 52 - Welzalig de man
- Opwekking 439 - De naam van de Heer

Hulpmiddel

Catalogus speelgoedwinkel

HOOFDSTUK 37 - DAG 1 DE TIEN GEBODEN

Verteltekst

Exodus 19 : 1 – 20 : 21

Exodus 24 : 1- 8

Achtergrondinformatie

In de derde maand na de uittocht: het is dus nog maar heel kort na de bevrijding uit Egypte.

Sinaï: ook wel Horeb genoemd, heilige plaats in de geschiedenis van Israël, de berg ligt in het zuiden van het schiereiland Sinaï.

Adelaarsvleugelen: wanneer de jongen vliegen, spreidt de Adelaar z'n vleugels onder hen uit. Ook draagt hij de jongen op z'n vleugels wanneer ze bij gevaar het nest moeten verlaten.

Verbond: God geeft aan dat Hij Zich op bijzondere wijze aan het volk Israël heeft verbonden.

Heiligen: de Israëlieten moeten zich reinigen om God te kunnen ontmoeten. De uiterlijke reinheid verwijst hier ook naar de innerlijke reinheid.

Het geluid van een ramshoorn: de Israëlieten mogen de berg pas betreden wanneer het geluid van de ramshoorn klinkt.

Aandachtspunten

- Herinner de kinderen aan de roeping van Mozes. Dat was ook bij de Sinaï. Inmiddels heeft Mozes ervaren dat God doet wat Hij zegt. God staat op het punt een verbond met zijn volk te sluiten.
- Het volk kwam precies drie maanden na hun vertrek uit Egypte aan bij de Sinaï.
- Mozes gaat de berg op. Mozes moet de Israëlieten er eerst aan herinneren wie God voor hen is geweest. Daarna vertelt God de reden van hun verlossing uit Egypte: ze zullen een heilig volk zijn.
- Nadat het volk trouw heeft beloofd moet het zich heiligen en Mozes moet aangeven tot waar het volk de berg mag naderen. Door zich te wassen en voor te bereiden werden ze ook innerlijk klaargemaakt om God te ontmoeten.
- God maakt duidelijk dat Hij een heilig God is. De Israëlieten zullen dat ook ervaren: donderslagen, bliksem, een oorverdovend bazuingeschal. Dan komt God naar de berg in een vuur.
- Nadat God zijn wet heeft voorgelezen ging Mozes naar de donkere wolk, waar God hem meer vertelde wat de regels en wetten betekenden en hoe hij dus gediend wilde worden.
- Nadat Mozes het volk alles had meegedeeld werd het verbond tussen God en Zijn volk gesloten. Mozes bouwde een al-

taar van 12 gedenksteden (12 stammen). Het bloed dat vergoten werd was het bewijs dat er een leven voor dat van een ander was gegeven. Het bloed symboliseert dus de dood van een dier, maar ook het leven dat werd gespaard.

- Vertel dat het hier om een tijdelijke verzoening gaat. Alles wijst naar de komst van de Verlosser, die Zijn leven zou geven om mensen te redden van hun zonden.
- God wil dat mensen beseffen dat ze vergeving nodig hebben.

Introductie op de les

Kennen de leerlingen de geschiedenis van de uittocht uit Egypte? Weten ze ook hoe de Israëlieten eigenlijk in Egypte waren terecht gekomen?

Waarom begint God de tien geboden eigenlijk met *'Ik ben de HEER, uw God, die u uit Egypte, uit de slavernij heeft bevrijd.'*?

Afsluiting van de les

Jezus heeft de tien geboden samengevat. Zie daarvoor het Memootje in het werkboek.

HOOFDSTUK 37 - DAG 2

HEB GOD LIEF BOVEN ALLES

Verteltekst

Rechters 6 : 1 - 32

Achtergrondinformatie

Jizreël: vlakte waar de Midjanieten vaak hun tenten opsloegen. Dit was een landbouw gebied.

Midjanieten: afstammelingen van Midjan, één van de zonen van Ketura. Zij was de tweede vrouw van Abraham, na de dood van Sara.

Baäl: God van de regen en de storm en werd dus aanbeden voor een goede oogst. Deze heidense god werd het meest vereerd door de Israëlieten. Baäl werd meestal afgebeeld in de vorm van een stier, wat symbool stond voor kracht en vruchtbaarheid.

Asjera: moedergodin van de liefde, vruchtbaarheid en oorlog en de vrouwelijke god van de Baäl. Kinderoffers en tempelprostitutie hoorden bij de verering van deze godin. Ze werd vereerd door middel van houten pilaren als vervanging van heilige bomen, zoals bij heidense godsdiensten soms gebruikelijk was.

Ongedesemd brood: ongegist brood

1 efa: 22 liter

Engel van de heer: het is niet zeker of het in dit hoofdstuk steeds om dezelfde verschijning gaat. Sommige vertalers gaan uit van een verschijning van Jezus, maar dat is niet zeker. Het is wel zo dat God een belangrijke boodschap voor Gideon heeft.

Aandachtspunten

- Vertel de kinderen dat het verhaal zich afspeelt in de tijd van de rechters. De rechters gaven Israël leiding in geval van nood. Deze nood ontstond doordat het volk heidense goden ging dienen.
- God straft en stuurt de Midjanieten en de Amelekieten. Het volk vertrouwt nog steeds op eigen inzicht, want het schuilt in rotsspleten en spelonken in plaats van bij God.
- God heeft zijn volk lief. Als ze hem aanroepen, stuurt hij meteen z'n profeet. Hij laat ze weten dat het hun eigen schuld is.
- Ook Gideon gelooft niet meer dat God hen zal helpen. Hij heeft een teken nodig. Dit laat zien hoe het volk zonder God leefde.
- Nadat God heeft laten zien dat hij met Gideon zal zijn, durft Gideon ook te gaan.
- Het volk is nog steeds in de ban van de afgoden, want ze willen Gideon om z'n daden doden. Dan komt z'n vader hem te hulp. Gideon krijgt tenslotte de naam Jerubbaäl (strijder tegen Baäl).

- Ook voor ons geldt dat we berouw moeten tonen over onze zonde, dan wil God ons om Christus wil vergeven.

Introductie op de les

Vorm met de kinderen twee ringen: een binnenste en een buitenste ring. Zorg dat de kinderen van de binnenste met de gezichten naar de kinderen van de buitenste ring staan en dat iedereen iemand tegenover zich heeft. Mocht dat niet zo zijn, dan doe je als leerkracht mee. Je praat steeds met de gene die voor je staat. Na één of twee minuten draait iedereen een plaatsje door en spreek je met de volgende over de gestelde vraag. Dit kun je een paar maal herhalen.

Laat de kinderen de volgende vraag bespreken: Waarom wil God niet dat we een afbeelding van Hem maken?

Afsluiting van de les

Stel de kinderen de volgende vraag: Welke lessen heeft Gideon geleerd, denk je? Weet jij nu waarom God niet wil dat we hem afbeelden? Wat is dus geloven?

HOOFDSTUK 37 - DAG 3 EN JE NAASTE ALS JEZELF

Leestekst

Galaten 5 : 13 – 26

Aanwijzingen bij de leesles

De leestekst is afgedrukt in het werkboek. Leerlingen kunnen de tekens van de Zweedse methode in de marges erbij zetten.

De leerlingen zullen over de drie bijbelleesmethoden enige toelichting en misschien ook oefening nodig hebben. De methoden worden kort uitgelegd in het Lesboek.

Lees eerst de bijbeltekst klassikaal, en laat leerlingen vervolgens in kleine groepjes de tekst bestuderen en tekens plaatsen.

Bespreek enkele uitroepetekens of vraagtekens die gezet zijn.

Afsluiting van de les

Sluit de leesles af door te zoeken naar de kerntekst uit dit gedeelte.

Kunnen leerlingen hun keuze voor hun kerntekst ook motiveren?

HOOFDSTUK 37 - DAG 4 GEEF ME JE HART

Lesboek p. 140 t/m 143

De tien geboden

De status en de essentie van de tien geboden komen op deze bladzijde aan de orde. Wat maakt de tien geboden zo bijzonder ten opzichte van andere wetten uit de Bijbel?

De interactievraag onderaan de bladzijde gaat in op de relevantie en actualiteit van de tien geboden voor vandaag.

Heb God lief boven alles

Bespreek wat de foto's en de illustratie op deze bladzijde met het onderwerp van deze week te maken hebben.

Waarom zijn er in een gezin regels? En waarom bestaan er schoolregels? Wat zou er gebeuren wanneer er op school of in het verkeer geen regels zouden zijn.

Bespreek waarom God regels (de tien geboden) geeft.

En je naaste als jezelf

Bespreek de drie bijbelleesmethoden.

Geef Me je hart

De laatste bladzijde van een schoolthema bevat altijd een aantal opdrachten die resulteren in een of ander project. De bedoeling is dat leerlingen een opdracht uitkiezen en hier gedurende week in kleine groepen aan werken. De motivatie van de leerlingen zal toenemen wanneer ze weten dat ze straks hun werk mogen presenteren op een ouderavond of kerkdienst.

Werkboek p. 74 & 75

HOOFDSTUK 38

VERTEL HET AAN DE MENSEN

- Dag 1 *Ga op weg en vertel het door*
Johannes 20 : 17 - 23
Matteüs 28 : 18 – 20
Handelingen 1 : 8
- Dag 2 *De wijnstok en de ranken*
Johannes 15
Lucas 14 : 25 – 35
- Dag 3 *Op het marktplein*
Handelingen 17 : 16 – 34
- Dag 4 *Vertel het aan de mensen*
Lesboek p. 144 t/m 147
Werkboek p. 76 & 77

Thema

Ga op weg en maak al de volken tot Mijn discipelen.

Algemene informatie

Voor de Here Jezus naar de hemel ging, gaf Hij Zijn discipelen de opdracht erop uit te trekken om het evangelie wereldwijd bekend te maken. Daarbij gaf Hij de belofte dat Hij bij hen zou zijn. Omdat het bekend maken van het evangelie een vorm is van vrucht dragen, is er aandacht voor de gelijkenis van de Wijnstok en de ranken.

Paulus, misschien wel de bekendste zendeling uit de Bijbel, bracht in Athene het evangelie door het altaar voor de onbekende god aan te grijpen om het evangelie door te vertellen. Op die manier sloot hij dicht aan bij de leefwereld van de mensen daar.

De schoolthema's worden door de leerlingen uitgewerkt in kleine projecten. Deze projecten kunnen in kleine groepjes worden gedaan en monden uit in een product of presentatie.

Doelstellingen

Na afloop van dit hoofdstuk:

- weten de leerlingen dat Jezus de opdracht heeft gegeven het evangelie wereldbekend te maken;
- weten de leerlingen dat God beloofd heeft met hen mee te gaan bij het bekend maken van het Evangelie;
- weten de leerlingen dat je ook door middel van daden, iets van God kunt laten zien;
- weten de leerlingen dat wanneer je mensen over God wilt vertellen, je je in hun leefwereld en achtergronden moet verdiepen;
- zijn leerlingen zich ervan bewust dat het doorvertellen van het Evangelie ook een taak is voor henzelf.

Memoriseertekst

Ga op weg en maak alle volken tot mijn leerlingen, door hen te dopen in de naam van de Vader en de Zoon en de heilige Geest, en hun te leren dat ze zich moeten houden aan alles wat ik jullie opgedragen heb. En houd dit voor ogen: ik ben met jullie, alle dagen, tot aan de voltooiing van deze wereld.

Matteüs 28 : 19 & 20

Liederen

- Psalm 96 : 1
- Psalm 99 : 1 en 4
- Liedboek voor de kerken, Gezang 78 - Laat me in U blijven, groeien, bloeien
- E&R 123 - Dit, dit is de wereld
- E&R 138 - Heel mijn leven
- E&R 166 - O grote God die liefde zijt
- E&R 190 - Go tell it on the mountains

HOOFDSTUK 38 - DAG 1

GA OP WEG EN VERTEL HET DOOR

Verteltekst

Matteüs 28 : 16 – 20

Johannes 20 : 17 – 23

Handelingen 1 : 8

Aandachtspunten

- De tijd dat de discipelen met Jezus op aarde doorbrengen kan als een leerschool voor de discipelen worden gezien. Tijdens de gesprekken met Jezus begrijpen ze veel dingen nog niet. Later (pas na zijn opstanding en hemelvaart) zullen de puzelstukjes bij elkaar komen en zullen ze zich veel woorden die Hij gesproken heeft herinneren.
- Jezus geeft de discipelen de opdracht het evangelie tot aan de einden van de aarde te vertellen.
- Ook de vrouwen bij het lege graf krijgen van Jezus de opdracht om te vertellen dat Hij is opgestaan.
- God wil dat mensen gered worden. Daarom kwam Jezus naar de aarde. Daarom krijgen de discipelen de opdracht erop uit te trekken.
- Jezus gaat naar de hemel, maar belooft de discipelen niet alleen achter te blijven. De heilige Geest zal bij hen zijn.
- Ga in op het werk van evangelisten en zendelingen. Laat eventueel foto's zien of lees een brief/verslag voor waarin een zending iets vertelt over zijn werk. Vertel ook iets over bv het werk van bijbelvertalers, Trans World Radio, Open Doors.
- Het doorvertellen van het evangelie is niet voorbehouden aan zendelingen of evangelisten. Iedereen kan op zijn plekje een getuige zijn van Jezus.

Introductie op de les

Waar het hart vol van is... Kunnen leerlingen deze uitdrukking aanvullen? Weten ze ook wat ermee bedoeld wordt?

Kunnen ze ook voorbeelden noemen van situaties dat ze ergens vol van waren?

Afsluiting van de les

Waarom wil God dat het evangelie overal verteld wordt?

HOOFDSTUK 38 - DAG 2 DE WIJNSTOK EN DE RANKEN

Verteltekst

Johannes 15

Lucas 14 : 25 – 35

Instructie bij de drie bijbelleesmethodes

- Geef na het bijbelgedeelte uit de bijbel of het Lesboek gelezen te hebben instructie over de drie bijbelleesmethodes. Leerlingen kunnen in de kantlijn van het werkboek door middel van tekens de tekst lezen en van vragen en opmerkingen voorzien.
- Kunnen leerlingen in eigen woorden de drie vragen van de 3-vragen-methode beantwoorden?
- Leg uit wat een kerntekst is, en vraag of ze voor zichzelf willen uitzoeken wat de kerntekst is van het gelezen bijbelgedeelte.
- Waarom vinden ze dit de kern van het gelezen gedeelte?

Aandachtspunten

- Er wordt altijd gesnoeid. Ranken die geen vrucht dragen worden weggeknipt. Ranken die wel vrucht dragen worden bij gesnoeid opdat ze nog meer vruchten gaan dragen.
- Bespreek dat een rank alleen vrucht kan dragen wanneer ze met de wijnstok verbonden blijven (Joh. 15 : 4).
- Bespreek wie de wijnstok is, wie de wijnbouwer, wie de ranken zijn en wat met snoeien bedoeld wordt.
- Het gebod dat in dit gedeelte gegeven wordt is dat we vrucht dragen. We kunnen vrucht dragen door elkaar lief te hebben, de geboden te houden, en in de liefde van Christus te blijven.
- De belofte is volkomen vreugde en vrucht.

Introductie op de les

Leg uit wat een wijnstok is en geef aan welk effect snoeien heeft op de groei en op het vrucht dragen.

HOOFDSTUK 38 - DAG 3 OP HET MARKTPLEIN

Verteltekst

Handelingen 17 : 16 – 34

Achtergrondinformatie

Hevig verontwaardigd: Paulus is hevig verontwaardigd bij het zien van de vele godenbeelden in Athene. Toch laat hij daar niets van merken wanneer hij zich tot de leden van de Areopagus richt. Sterker nog: hij noemt hen buitengewoon godsdienstig.

Debat: de mensen vinden het wel interessant wat Paulus vertelt. Ze denken dat hij over Jezus en een godin Opstanding predikt. We hebben hier niet te maken met primitieve volkeren, maar met hoog ontwikkelde mensen. Er is hier sprake van modern heidendom.

Epicurische en stoïsche filosofen: twee filosofische richtingen met talloze aanhangers. Vrijwel iedere Romein en Griek was in zijn denken beïnvloed door een van beide stromingen.

De Epicurische filosofen meenden dat duurzaam genot het hoogste was dat een mens kon bereiken. Met duurzaam genot werd innerlijke rust en het niet gehinderd worden door angsten (religieuze angst) of verlangens bedoeld. De mens moest zich bevrijden van deze religieuze angsten. Men geloofde wel in het bestaan van goden, maar men meende dat ze anders waren dat veel mensen dachten. Goden stonden voor gelukzaligheid.

Bij stoïcijnen lag het levensdoel in het doen van het goede. De mens heeft een taak in de samenleving.

Areopagus: de Areopagus was het rechtscollege in Athene dat door de godin Athene was ingesteld. Zaken als moord, brandstichting, het opzettelijk toebrengen van letsel werden door dit college behandeld.

Aan de onbekende god: de mensen in Athene hadden veel goden. Om te voorkomen dat men een god vergeten zou zijn, was er ook een altaar voor de onbekende god. Van de God van de Joden mocht geen beeld gemaakt worden. Daarmee bleef deze god ook een onbekende god. Paulus haakt op deze twee zaken in.

Aandachtspunten

- Wat weten de leerlingen nog van Paulus en van de zendingsreizen?
- Vertel iets over het leven in Athene. De Grieken en Romeinen waren geen primitieve volkeren, maar hoog ontwikkeld. Denk aan de bijvoorbeeld de bouwkunst.
- Leg uit wat filosofen zijn. Wijs op de grote invloed die filosofische stromingen vroeger (maar ook nu nog) hebben.

- Paulus ergert zich aan de vele altaren en beelden in Athene. God heeft gezegd dat mensen geen andere goden mogen eren en geen beelden mogen maken.
- Paulus laat zijn verontwaardiging niet blijken. Hij is begaan met de mensen van Athene. Zo godsdienstig, maar toch kennen ze het ultieme geluk van een leven met God niet.
- De twee filosofische richtingen geven aan dat mensen op zoek zijn naar innerlijke rust. En ook dat ze graag iets goeds willen doen in de samenleving. De mensen waren dus geen barbaren.

Introductie op de les

Ga op een houten kistje staan en gedraag je als een evangelist.

Hoe zouden de leerlingen het vinden wanneer hun vader of moeder op de markt op deze wijze het evangelie verkondigen?

Afsluiting van de les

Paulus trok rond om over Jezus te vertellen. Hoe kunnen we nu mensen bereiken met het evangelie van Jezus?

HOOFDSTUK 38 - DAG 4 VERTEL HET AAN DE MENSEN

Lesboek p. 144 t/m 147

Ga op weg en vertel het door

Al eeuwen lang wordt het evangelie gepredikt. God werkt door want Hij wil dat mensen gered worden. Aan de hand van de wereldkaart op deze bladzijde kan met leerlingen doorgesproken worden over de verspreiding van het evangelie. De bedoeling hiervan is dat leerlingen over hun eigen landsgrenzen heen leren kijken en zich bewust worden van het gegeven dat God niet gebonden is aan land- of kerkgrenzen. Ook kan doorgesproken worden over de landen waar christenen onder moeilijke omstandigheden de HEER dienen, bijvoorbeeld Noord Korea, Iran, China. Elke kleur in de kaart geeft een religie aan. Weten leerlingen welke religies? Eventueel kan hiervoor een atlas geraadpleegd worden.

De wijnstok en de ranken

Gelukkig zijn mensen niet allemaal hetzelfde. We hebben ook allemaal weer verschillende talenten gekregen. We hoeven daarom niet allemaal als zending naar een ver land. Maar wanneer we met de Here God verbonden blijven, zullen we wel vrucht dragen. De vraag onderaan de bladzijde vestigt er de aandacht op dat op we op allerlei verschillende manieren vrucht kunnen dragen in Zijn koninkrijk.

Op het marktplein

Voor het geval ze misschien iemand vergeten zijn, hebben de mensen in Athene zelfs een altaar voor de onbekende god. Kinderen kunnen dat raar vinden. Maar in hoeverre houden wij vandaag er ook niet allerlei andere goden op na.

Vertel het aan de mensen

De laatste bladzijde bevat een aantal opdrachten waarmee op een actieve wijze het schoolthema uitgewerkt kan worden.

Leerlingen maken een keuze uit één van de opdrachten van deze bladzijde en werken hieraan in kleine groepen. Het spreekt voor zich dat deze opdrachten meer tijd vereisen. Veelal zullen de leerlingen enkele middagen in de week met hun project aan het werk zijn.

Het is goed om vooraf helder te zijn over wat van hen verwacht wordt. Aan welke kwaliteitseisen verwacht u dat de eindpresentaties voldoen? De resultaten van de verschillende opdrachten kunnen aan het einde van de week gepresenteerd worden. Wanneer het thema van deze week in het kader van KSG-project

behandeld wordt, kunt u ervoor kiezen de resultaten tijdens de themadienst in de kerk door de leerlingen te laten presenteren.

Werkboek p. 76 & 77

HOOFDSTUK 39 STIL VOOR GOD

- Dag 1 *Pas op de plaats*
Nehemia 1 : 1 – 2 : 10
- Dag 2 *Dag en nacht*
Lucas 18 : 1 – 8
- Dag 3 *Bidden, hoe doe je dat?*
Lucas 18 : 9 – 14
- Dag 4 *Stil voor God*
Lesboek p. 148 t/m 151
Werkboek p. 78 & 79

Thema

Bidden doe je in afhankelijkheid en vol vertrouwen.

Algemene informatie

In deze week staat het bidden centraal. Het gaat hier om een schoolthema. Dat betekent dat andere jaargroepen op aangepast niveau ook met het thema bidden werken. Afhankelijkheid en vertrouwen, dat zijn twee begrippen die horen bij het bidden. Ze geven aan hoe je (innerlijke) houding bij het bidden moet zijn. Tijdens de eerste vertelling zien we dat het gebed meer is dan een verlanglijstje neerleggen bij God. Het is goed om stil te staan bij jezelf in relatie tot God en de anderen. Op de tweede dag wordt aandacht besteed aan het volharden in je gebed. De derde les staat in het teken van onze houding tijdens het gebed. Hierbij gaat het om zowel je innerlijke als je uiterlijke (lichaams)houding. Bid je tot eer van God of zet je jezelf op de voorgrond?

Zoals bij schoolthema's gebruikelijk is, wordt de week afgesloten in de vorm van groepsopdrachten. Leerlingen werken gedurende de week in kleine groepjes aan een van de opdrachten die op de laatste bladzijde zijn omschreven.

Doelstellingen

Na afloop van dit hoofdstuk:

- kunnen leerlingen verwoorden wat je innerlijke houding bij het bidden moet zijn;
- weten de leerlingen waarop ons bidden gericht moet zijn;
- hebben de leerlingen geleerd dat God geeft wat wij nodig hebben voor een leven als kind van Hem;
- dat je bij alles afhankelijk bent van Vader in de hemel;
- dat je volledig mag vertrouwen op je hemelse Vader.

Memoriseertekst

Daarom zeg ik jullie: vraag en er zal je gegeven worden,
zoek en je zult vinden, klop en er zal voor je worden opgedaan.
Want wie vraagt ontvangt, en wie zoekt vindt, en voor wie klopt zal worden opgedaan.
Lucas 11 : 9 en 10

Liederen

- Psalm 61 : 3
- Psalm 73 : 10
- E&R 192 - It's me, it's me, oh Lord
- Kinderopwekking 213 - Ik neem even de tijd
- Opwekking 40 - Zoek eerst het koninkrijk
- Opwekking 140 - Heer, ik kom tot U
- Opwekking 436 - Onze Vader
- Opwekking 539 - Kom, nu is de tijd

Hulpmiddelen

Brief bij de introductie van dag 1.

HOOFDSTUK 39 - DAG 1 PAS OP DE PLAATS

Verteltekst

Nehemia 1 – 2 : 10

Achtergrondinformatie

Nehemia: zoon van Chachalja, een gewone man, met veel invloed. Betrouwbaar en schenker van de koning. Een man met grote zorg over Jeruzalem

Kislew – Nisan: december – maart.

Burcht van Susa: ten Oosten van Babel, richting de Perzische Golf.

Vrouwen: de Perzische koningen hadden meerder vrouwen, zelfs een harem. In Nehemia 2 staat vermeld dat zijn lievelingsvrouw naast hem zat.

Sanballat: gouverneur van Samaria.

Tobia: waarschijnlijk was hij gouverneur van Transjordanië

Aandachtspunten

- Herinner aan de wegvoering van het twee stammenrijk naar Babel.
- Vertel dat Zerubbabel (538 v. Chr.) de tempel had herbouwd en dat daarna Ezra (458 v. Chr.) naar Jeruzalem was teruggekeerd om de mensen weer te wijzen op de dienst aan de Here God.
- De vijanden van Gods volk probeerden de bouw van de muur te stoppen (zie de brief) en ... met succes.
- Nu is Nehemia nodig om de muren van de stad te herbouwen
- Vertel wie Nehemia is en waarom hij in Susan verblijft.
- Hij krijgt bezoek van volksgenoten. Chanani was daar één van.
- Sta stil bij de reactie van Nehemia op het slechte bericht uit Jeruzalem. Nehemia gaat niet tekeer tegen zijn vijanden en klaagt niet over zichzelf. Nee, hij is geraakt door de vijandschap tegen de God van zijn volk.
- Nehemia pleit op Gods beloften. Hij houdt God aan zijn woord.
- Nehemia weet dat je niet zomaar naar de Perzische koning kan gaan. Er zijn wel mensen om die reden ter dood gebracht. Daarom vraagt hij God om de beslissing van Artaxerxes weer ongedaan te maken. Wat voor mensen onmogelijk is, is mogelijk bij God.
- De koning zag dat Nehemia verdriet had. Daar schrok Nehemia van, daar kon je om gestraft worden aan het hof.
- Nehemia is een man van gebed, maar ook van plannen maken. Hij wist precies wat

hij nodig had en kon de koning precies vertellen wat hij nodig had om zijn volk te helpen.

- Leer de kinderen dat wij plannen mogen maken en daarover Gods zegen kunnen vragen.
- De kinderen leren dat niet Artaxerxes, maar God de machtigste is.

Introductie op de les

Lees de kinderen een brief voor waarop de volgende tekst staat: Aan koning Artaxerxes. "De Joden zijn bezig de muren van Jeruzalem te herstellen. Maar belet dat wel, o koning! Want Jeruzalem is altijd een oproerige stad geweest. Straks ontvangt u geen belasting meer van de inwoners. Wat en ramp voor uw schatkist. U zult binnenkort veel macht verliezen als u niets doet."

Na het lezen van de brief begin je direct met de vertelling. Hierin wordt wel duidelijk wie de brief heeft geschreven.

Afsluiting van de les

Probeer met de kinderen eens te bedenken wat er in de brief van Artaxerxes aan de gouverneurs zou hebben gestaan.

Wat kunnen de kinderen leren van Nehemia's gebed?

HOOFDSTUK 39 - DAG 2

DAG EN NACHT

Verteltekst

Lucas 18 : 1 - 8

Achtergrondinformatie

Weduwen: samen met weeskinderen één van de meest kwetsbare mensen van het Joodse volk. De profeten in het oude testament, alsook de apostelen in het nieuwe testament wilden dat er goed voor hen werd gezorgd.

Contrastgelijkenis: dit betekent dat er in deze gelijkenis een groot verschil is tussen de onrechtvaardige rechter en God als rechter van de wereld.

Aandachts-/gesprekspunten

- De bedoeling wordt al in het begin van het gedeelte gegeven: het is nodig dat je altijd bidt en dit ook volhoudt.
- Laat goed naar voren komen dat de rechter zich niet bekommert om God en mens. Het was een goddelijk gebod dat hij als rechter recht moest spreken. Ook was het Gods gebod om zorg te dragen voor de zwakken in de samenleving.
- Als hij dan toch overstag gaat, heeft dat meer met zichzelf te maken dan met het medeleven voor de weduwe. Als hij maar van dat gezeur af is.
- Jezus laat zien dat de heilige God anders met mensen omgaat. Als zelfs deze egoïst de vrouw wil helpen, hoeveel te meer zal God er voor de mensen zijn die Hem daarom vragen?
- Jezus eindigt de gelijkenis door een lijn te trekken naar Zijn wederkomst. Bij wie zal hij het geloof in Zijn reddingswerk vinden? Wie heeft het volgehouden Hem te zoeken?

Introductie op de les

Vraag de kinderen waarom zij (of hun ouders) een mobiele telefoon hebben. Ze zijn zo altijd bereikbaar. Kennen jullie iemand die ook altijd bereikbaar is zonder dat je een telefoon nodig hebt? Met een mobiele telefoon kun je beter niet teveel bellen. Hoe zit dat met God? Luister maar!

HOOFDSTUK 39 - DAG 3 BIDDEN, HOE DOE JE DAT?

Verteltekst

Lucas 18 : 9 - 14

Achtergrondinformatie

Farizeeër: meestal Joden van eenvoudige komaf, te herkennen aan hun grote overgave voor het houden van de oude Joodse wetten en geschriften. Voor het dagelijks leven hadden ze zelf allemaal wetjes verzonnen, die ze tot in de puntjes naleefden. Ze waren van mening dat hun manier van leven de enige juiste was en ze keken neer op de grote massa. Ze waren ervan overtuigd dat ze een speciale plaats in het Koninkrijk van God zouden krijgen.

Tollenaar: in de belastingen voor de Romeinen van kooplied en burgers die langs de hoofdweg wilden reizen. Ze waren gehaat omdat ze voor de bezetter werkten en teveel geld de mensen afhandig maakten. De Joden vertrouwden hen niet.

Bidden: een staande houding was in die tijd normaal.

Vasten: de Farizeeën kenden naast het jaarlijks verplichte vasten, ook nog twee vastendagen.

Tienden: het was gewoonte om een 10^e deel van de agrarische producten weg te geven.

Aandachtspunten

- Vertel dat Jezus in Zijn tijd een gelijkenis heeft verteld over mensen die zichzelf veel beter vonden dan anderen.
- Ook voor de tollenaar is het gewoon om in de tempel te bidden.
- Benadruk de verschillende houdingen van de farizeeër en de tollenaar.
- De farizeeër gaf naast de agrarische tienden ook van andere zaken tienden weg. Maak de kinderen duidelijk dat dit natuurlijk goed is. Hij geeft alleen niet God de eer, maar zet zichzelf in het middelpunt.
- Het was de gewoonte bij Grieken en Joden om hun handen op te heffen naar de hemel bij het bidden. De tollenaar durft dat niet te doen. Hij erkent zijn zonden, in tegenstelling tot de farizeeër.
- Voor de mensen die naar Jezus luisterden, was dit verhaal niet zo vreemd. De Farizeeën stonden bekend om hun goede werken en houding. Ook de houding van de tollenaar was voor hen gewoon, want was hij niet een zondaar?
- Laat zien dat God anders kijkt dan mensen. Het is niet aan mensen om te oordelen. God kijkt naar het hart. Hij leert ons

de minste te willen zijn. Door de dood van Jezus aan het kruis leert Hij dat mensen hun verlossing niet zelf kunnen verdienen.

Introductie op de les

Laat twee kinderen een toneelstukje voorbereiden waarin de éne opschept dat hij veel beter is in gymnastiek dan de andere. Hierin moet naar voren komen dat de één z'n neus ophaalt als hij langs de ander loopt die net een ratslag doet. Zelf doet hij ook een ratslag, die er inderdaad veel beter uitziet. De één loopt met de neus naar voren langzaam weg, de ander kijkt met z'n hoofd naar beneden en gaat snel de klas uit.

Bespreek met de kinderen de houding van de kinderen. Wat valt je op? Is het herkenbaar?

Afsluiting van de les

Wat vind jij van de houding van de tollenaar? Wat kun je van hem leren? Wat is belangrijk voor je gebed? Wat kun je uit dit verhaal leren voor je eigen manier van bidden?

HOOFDSTUK 39 - DAG 4 STIL VOOR GOD

Lesboek p. 148 t/m 151

Pas op de plaats

Het woordweb op deze bladzijde is slechts gedeeltelijk ingevuld. Vertrouwen, vasten en afhankelijkheid zijn sleutelwoorden wanneer het om het gebed gaat. Ze zeggen iets over de houding waarmee we bidden. Kunnen leerlingen voor de open vakken andere sleutelwoorden bedenken?

Dag en nacht

De verschillende bijbelleesmethoden die in dit deel gebruikt worden, worden kort toegelicht.

Bidden, hoe doe je dat?

De illustraties laten verschillende situaties zien waar geboden wordt. Tegelijk komen er ook verschillende gebedshoudingen aan de orde. Soms laat de buitenkant iets over de binnenkant zien. Dat is ook een van de redenen waarom een leerkracht of ouder aangeeft dat leerlingen eerbiedig moeten zijn bij het bidden. De illustraties zijn bedoeld om met de leerlingen door te praten over de hierboven genoemde onderwerpen.

Stil voor God

Leerlingen werken bij een schoolthema gedurende de week een opdracht uit. Dit zal in de meeste gevallen in kleine groepjes gebeuren. Leerlingen maken in overleg met de leerkracht een keuze uit één van de opdrachten.

Werkboek p. 78 & 79

De drie vormen van gebed die in 1 Timoteüs 2 : 1 worden genoemd zijn: dankgebed, smeekgebed en voorbede.

HOOFDSTUK 40 DANS VAN PLEZIER!

Dit schoolthema is bij uitstek geschikt om in de week van dankdag te behandelen. In het kader van het schoolthema werken de leerlingen gedurende deze week aan een project.

Dag 1	<i>Loofhuttenfeest</i> Nehemia 8 Leviticus 23 : 33 – 44 Deuteronomium 16 : 9 – 17
Dag 2	<i>Brood uit de hemel</i> Exodus 16
Dag 3	<i>De HEER is God!</i> 1 Koningen 18
Dag 4	<i>Dans van plezier!</i> Lesboek p. 152 t/m 155 Werkboek p. 80 & 81

Thema

Wees blij en dans van plezier, want de Heer zorgt voor je.

Algemene informatie

In deze week staat de zorg van de Heer voor Zijn volk centraal. Tijdens het loofhuttenfeest (een oogstfeest) dachten de Israëlieten eraan terug hoe ze in hutten en tenten woonden tijdens de reis door de woestijn. Het loofhuttenfeest moest een blij en uitbundig feest zijn. De tweede vertelling gaat over die woestijnreis. Tijdens die reis hebben de Israëlieten heel wat afgemopperd. Dit mopperen staat in schril contrast met de zorg van de Heer. De derde vertelling gaat over Elia en de profeten van Baäl. Beiden bidden ze voor regen. We horen tijdens de vertelling wie echt God is. De titel van deze week 'Dans van plezier!' is ontleend aan lied 108 uit Kinderopwekking.

Doelstellingen

Na afloop van dit hoofdstuk:

- kunnen leerlingen voorbeelden uit de Bijbel noemen van de zorg van de Heer voor Zijn volk en zijn ze zich ervan bewust dat de HEER ook nu voor hen zorgt;
- kennen leerlingen de betekenis en gebruiken van het loofhuttenfeest uit de tijd van de Bijbel;
- zijn leerlingen zich bewust van de gevaren van armoede en rijkdom.

Extra doelstelling indien deze les aan de orde komt in de week van dankdag

De leerlingen kunnen de overeenkomst uitleggen tussen Dankdag en het loofhuttenfeest.

Memoriseertekst

Maak me niet arm, maar ook niet rijk,
voed me slechts met wat ik nodig heb.
Want als ik rijk zou zijn, zou ik u wellicht verloochenen,
zou ik kunnen zeggen: 'Wie is de Heer?'
En als ik arm zou zijn, zou ik stelen
en de naam van mijn God te schande maken.
Spreuken 30 : 8 & 9

Liederen

- Psalm 149 : 1
- Psalm 47 : 1
- Kinderopwekking 108 -Kom op het feest
- Liedboek voor de kerken, Gezang 473 -
Neem mijn leven, laat het, Heer

Hulpmiddelen

Manna (dag 2; een bepaald soort snoep, in veel winkels te koop)

HOOFDSTUK 40 - DAG 1 LOOFHUTTENFEEST

Verteltekst

Nehemia 8
Leviticus 23 : 33 – 44
Deuteronomium 16 : 9 - 17

Achtergrondinformatie

Loofhuttenfeest: het loofhuttenfeest is een feest ter ere van de HEER. Het duurt zeven dagen. De eerste en de achtste dag zijn heilige dagen waarop niet gewerkt mag worden. Op elke dag wordt er een offer gebracht, een brandoffer, graanoffer, vredeoffer, wijnoffer. Het loofhuttenfeest is van oorsprong een oogstfeest dat begint op de vijftiende dag van de zevende maand. Het feest begint wanneer de oogst is binnengehaald. Op de eerste dag plukken de mensen vruchten en takken van bomen om daarmee een loofhut te kunnen bouwen. De hutten waren eenvoudig en werden gemaakt zodat ze zich de tijd herinnerden dat ze door de woestijn reisden naar het beloofde land. Ook toen woonden de Israëlieten in hutten en tenten. Het loofhuttenfeest moest een uitbundig feest zijn, waarbij ook uitgedeeld werd aan de armen.

Nehemia: toen het volk na lange tijd terugkeerde uit ballingschap, werd het loofhuttenfeest weer in ere hersteld. In Nehemia 8 lezen we dat het volk bij het luisteren naar de lezing van de wet huilde omdat ze herinnerd werden aan hun zonden. Maar Nehemia, Ezra en de Levieten gaven aan dat er nu niet gerouwd en gehuild mag worden. Ze krijgen opdracht een feestmaal te verzorgen en lekker te eten en te drinken en loofhutten te maken.

Aandachtspunten

- Herinner aan de woestijnreis van het volk Israël. Israël was toen een nomadenvolk. Ze woonden in tenten of hutten. Weten leerlingen nog waarom Israël door de woestijn heeft gezworven?
- Sta stil bij de Babylonische Ballingschap (Daniël). Wanneer na lange tijd mensen terugkeren, worden de Israëlische feesten weer in ere hersteld, zo ook het loofhuttenfeest.
- In Nehemia lezen we dat Israël bij het horen van de wetten zich haar zonden herinnerde en huilde. Nehemia, Ezra en de Levieten verbieden hen te huilen. Er moest juist gefeest worden om zich bewust te worden van de zorg van de HEER voor Zijn volk.
- De eenvoudige loofhutten staan in contrast met de lemen huizen die de Israëlie-

ten bouwden toen ze eenmaal in Kanaaan woonden. Wanneer je een tijdlang in een loofhut woont, ervaar je hoe kwetsbaar je als mens bent en hoe afhankelijk we zijn van God.

- Het loofhuttenfeest moest een blij en uitbundig feest zijn. Tenslotte was het de HEER hun God die hen uit Egypte had bevrijd en bij hen was tijdens die lange reis door de woestijn.
- Tijdens het loofhuttenfeest werd feestelijk gegeten en gedronken van de opbrengst van het land én werd er uitgedeeld aan de armen.
- Wanneer dit weekthema aan de orde is in het kader van Dankdag, leg dan een link van het Joodse loofhuttenfeest naar Dankdag.

Introductie op de les

Wie heeft er wel eens gekampeerd en een tijd lang in een tent gewoond? Is een hut of tent sterk? Is er iemand die wel eens een storm of onweer in een tent heeft meegemaakt?

Afsluiting van de les

Aan de hand van de memoriseertekst kan het gevaar van zowel rijkdom als armoede besproken worden. Dat armoede niet leuk is weten kinderen vaak wel, maar de Bijbel waarschuwt ons ook voor rijkdom. Begrijpen de leerlingen waarom?

HOOFDSTUK 40 - DAG 2 BROOD UIT DE HEMEL

Verteltekst

Exodus 16

Achtergrondinformatie

Elim: het volk kwam vanaf Elim, een zeer weelderige oase met voldoende water en palmbomen. Ook daar waren ze gekomen na gemopper en nadat de HEER hen daarheen geleid had.

Beklagen: het volk begon zich *opnieuw* te beklagen. Hoewel ze de leiding van de HEER de afgelopen tijd heel sterk konden ervaren, begint het volk opnieuw te morren. De Israëlieten geven aan dat ze liever in Egypte gebleven waren dan dat ze verhongeren en van dorst omkomen in de woestijn. Wanneer het tegen zit, ziet men het verleden vaak rooskleuriger. In vers 7 staat aangegeven dat het geklaag van de mensen in wezen tegen God zelf gericht is.

Toch antwoordt de HEER met kwartels en manna. De HEER zegt tegen het volk 'Dan zullen jullie inzien dat Ik de HEER jullie God ben.'

Manna: manna betekent letterlijk 'Wat is dat?' Dit zal waarschijnlijk ook de eerste uitroep zijn geweest toen men het manna zag liggen.

Ieder mocht een omer (ruim 3 liter) per persoon rapen. De Here is dus niet kreenterig, maar geeft royaal. Het manna is een dagelijks terugkerend verschijnsel; zo werd het volk er iedere dag weer bij bepaald dat ze uit de hand van God leefde.

De mensen waren meestal vrij snel vergeten hoe de HEER voor Zijn volk zorgde. Daarom moest voor komende generaties een volle kruik manna bewaard worden. Dit manna moest bewaard worden bij de stenen tafels met de tien geboden, dus ook bij de ark.

Gedurende de hele woestijnreis heeft God Israël met manna gevoed.

Aandachtspunten

- Besteed aandacht aan de wijze waarop Israël in de woestijn terecht is gekomen. Wijs op de plagen in Egypte en de doortocht door de Schelfzee. De Here had op veel manieren Zijn zorg laten blijken.
- Voorafgaand aan Exodus 16 worden Mara en Elim beschreven. Vertel hoe de Here ook hier op wonderlijke wijze zorgt.
- Het volk moppert tegen Mozes, maar in wezen tegen de Here. Ze hebben er geen vertrouwen in dat Hij ook nu uitkomst zal geven.
- De Here wil Zijn majesteit laten zien door het geven van de kwartels en het manna.

- Israël moet leren om te leven in afhankelijkheid van de Here. Ze moeten erop leren vertrouwen dat God iedere dag weer voor hen zal zorgen. Daarom mogen ze maar voor één dag manna rapen, met uitzondering van de zesde dag dan mogen ze ook alvast rapen voor de sabbat. Leg een link naar het 'Geef ons heden ons dagelijks brood' uit het 'Onze vader'. Ook hier bidden we om genoeg voor vandaag.
- Ondanks de duidelijke instructie om voor niet meer dan één dag te rapen, zijn er toch mensen die meer rapen. Zij vinden het moeilijk om in afhankelijkheid van de Here te leven.
- Uit de hele geschiedenis van het volk blijkt dat ze vrij snel vergeten hoe God voor hen zorgt. Daarom krijgt Mozes de opdracht een kruik manna in het heiligdom bij de tien geboden en de ark te bewaren. Ook de tien geboden zijn een blijke van de zorg van de Here.

Introductie op de les

Deel manna (snoep, in veel winkels te koop) uit aan de leerlingen.

Afsluiting van de les

Waarom mochten de Israëlieten niet gewoon voor meer dagen manna rapen. Wij doen toch ook vaak boodschappen voor meerdere dagen?

HOOFDSTUK 40 - DAG 3 DE HEER IS GOD!

Verteltekst

1 Koningen 18

Achtergrondinformatie

Koning Achab: in 1 Koningen 17 staat van Achab vermeld dat hij deed wat slecht was in de ogen van de HEER en dat hij daarmee nog erger was dan zijn voorgangers. Er staat in 1 Koningen 17 : 33 zelfs dat hij de HEER tergde. Hij nam Izebel (dochter van de koning van Sidon) tot vrouw en liet in Samaria een tempel voor Baal bouwen.

Koningin Izebel: zij heeft de profeten van de HEER laten uitroeien. Obadja, een hofmeester van Achab, had ontzag voor de HEER en had honderd profeten van de HEER laten onderduiken in grotten en hen gedurende die tijd van voedsel en drinkwater voorzien.

Hongersnood: in het hoofdstuk voorafgaand aan de vertelling van deze dag wordt melding gemaakt van een bezoek van Elia aan Achab. Elia zegt in opdracht van de HEER tegen Achab dat er de eerstkomende jaren geen regen zal vallen. Dit heeft een enorme hongersnood tot gevolg.

Brachten zichzelf verwondingen toe: door zichzelf verwondingen toe te brengen, proberen ze Baäl te dwingen hulp te geven. Het onderstreept ook hoe serieus ze geloofden in het bestaan van hun god.

Aandachtspunten

- Het is belangrijk om de aanloop naar de vertelling van vandaag eerst te schetsen.
- Vertel wie koning Achab en koningin Izebel zijn.
- Sta stil bij de drie jaar droogte en de oorzaak daarvan. Schets ook wat de gevolgen waren voor een land als Israel.
- De Israëlieten waren de HEER niet vergeten, maar dienden daarnaast ook Baäl.
- Schets de tegenstelling tussen de wijze waarop de profeten van Baäl hun god aanbidden (met de zelfverwondingen) en de eenvoudige wijze waarop Elia dat doet.

Introductie op de les

Probeer eens met de leerlingen door te praten over wat er in Nederland allemaal zou gebeuren wanneer er drie jaar lang geen druppel regen zou vallen. Denk aan de oogsten op het land, het gebrek aan veevoeder waardoor ook de veestapel drastisch zou krimpen. Veel vissoorten zullen tengevolge van de hoge watertemperatuur uitsterven. Denk aan de gevolgen voor de dijken (gaan scheuren en breken

door). Ook de stroomvoorziening zal in gevaar komen aangezien elektriciteitscentrales hun koelwater niet meer kunne lozen.

Afsluiting van de les

De Israëlieten waren de HEER niet vergeten, maar dienden daarnaast ook Baäl. De afgod Baäl helpt niet.

De HEER wil dat je alles van Hem verwacht, van Hem alleen. Andere zekerheden zijn schijnzekerheden.

HOOFDSTUK 40 - DAG 4 DANS VAN PLEZIER!

Lesboek p. 152 t/m 155

Loofhuttenfeest

Het wonen in een loofhut staat in schril contrast met de huizen waar wij tegenwoordig in wonen. Wanneer je woont in een eenvoudige loofhut, realiseer je je eens te meer hoe afhankelijk je bent van God. Het loofhuttenfeest moest ertoe leiden dat de Israëlieten zich de tijd van de woestijnreis weer zouden herinneren en zich zouden realiseren hoe God toen voor hen zorgde.

Aan de hand van het contrast loofhut – twee-onder-een-kap-woning kan de vraag besproken worden of wij ons in onze welvaart nog wel afhankelijk weten van de HEER.

Brood uit de hemel

God liet het brood uit de hemel regenen. Zo zorgde hij dat Zijn volk niet tekort kwam. Via Mozes had Hij laten weten dat ze steeds voor een dag bijeen mochten rapen, met uitzondering van de dag voor de sabbat. De HEER zou ervoor zorgen dat er de volgende dag weer genoeg zou liggen. Maar wat doen een aantal Israëlieten? Zij nemen het zekere voor het onzekere, en rapen voor meerdere dagen bijeen. Domme Israëlieten? Of doen wij vaak niet hetzelfde? In hoeverre zoeken wij onze zekerheid ook niet in luxe dingen, spaarrekeningen, verzekeringen? Vertrouw je erop dat de HEER je voor elke dag genoeg zal geven of...

De HEER is God!

Israël had naast God nog meer goden. Ze waren God niet vergeten, alleen hadden ze er enkele goden bijgenomen waar ze hun vertrouwen op stelden. Domme Israëlieten? Of doen wij misschien hetzelfde?

Dans van plezier!

'...en dans van plezier wat je dansen kunt. (...) Want God is zo goed voor jou en voor mij.' De toonzetting van de vertellingen van deze week is uitgesproken optimistisch. Dat geldt ook voor de opdrachten op deze bladzijde.

De projecten die op deze bladzijde worden genoemd, zullen veel voorbereiding van de leerkracht vragen. Behalve dat er allerlei materialen, naslagwerken, computers etc aanwezig moeten zijn, zullen de leerlingen ook begeleiding nodig hebben in het plannen en samenwerken.

Leerlingen maken een keuze uit een van de opdrachten van deze bladzijde en werken hieraan in kleine groepen. Het spreek voor zich

dat deze opdrachten meer tijd vereisen. Veelal zullen de leerlingen enkele middagen in de week met hun project aan het werk zijn.

Het is goed om vooraf helder te zijn over wat van hen verwacht wordt. Aan welke kwaliteitseisen verwacht u dat de eindpresentaties moeten voldoen? De resultaten van de verschillende opdrachten kunnen aan het einde van de week gepresenteerd worden. Wanneer het thema van deze week in het kader van Dankdag behandeld wordt, kunt u ervoor kiezen de resultaten tijdens de dankdagdienst in de kerk door de leerlingen te laten presenteren.

Werkboek p. 80 & 81